

EU-TAKSONOMIA JA SEN TUOTTEISTAMINEN

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Kestävä kehitys, Forssa

Kevät 2022

Leena Niemi

Kestävä kehitys

Tekijä Leena Niemi

Työn nimi EU-taksonomia ja sen tuotteistaminen

Ohjaaja Sanna Hakkarainen

Tiivistelmä

Vuosi 2022

Euroopan unioni tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Yhtenä keinona saavuttaa tämä tavoite on vuoden 2022 alussa voimaan tuleva EU-taksonomia. Sen pyrkimyksenä on ohjata yksityisiä rahavirtoja kohti kestävämpiä sijoituskohteita. EU-taksonomia tulee antamaan kriteerit sille, mitkä yritysten toimista luokitellaan hyödyttävän merkittävästi kuutta EU-taksonomiassa määriteltyä ympäristötavoitetta.

Koska EU-taksonomia on vielä suhteellisen tuore asia ja se sisältää vielä tulkinnanvaraisia kohtia, on tärkeää, että sen käyttöönotto tehdään yrityksille mahdollisimman yksinkertaiseksi ja vaivattomaksi. Tämän vuoksi tässä tutkimuksellisessa opinnäytetyössä selvitettiin, mitä EU-taksonomia on, miten se tulee vaikuttamaan yrityksiin ja kuinka sen ympärille voisi rakentaa palvelun. Lopputuloksena on tiivistelmä EU-taksonomiasta, sekä katsaus siihen, kuinka kirjallisuuden ja haastatteluiden perusteella EU-taksonomia tulee vaikuttamaan yritysten toimintaan. Tämän lisäksi tämä opinnäytetyö esittelee, kuinka EU-taksonomia voi tuotteistaa ja mitä vaiheita palvelua tarjoavan asiantuntijayrityksen tulee huomioida. Tutkimuksessa toteuttiin kolme puolistrukturoitua haastattelua, jotka analysoitiin temaattisesti.

Tämän opinnäytetyön perusteella voidaan todeta, että EU-taksonomia tarkoittaa yhteneväistä raportointia valmiiksi määritellyistä ympäristötavoitteista sekä selkeää kriteeristöä, mitä yrityksen toimia pidetään ympäristön kannalta kestävinä. Lisäksi tutkimus esittää, että EU-taksonomian vaikutus yrityksiin riippuu yrityksen nykyhetken ympäristötietoisuudesta, onko yritys EU-taksonomiavelvollinen sekä yrityksen toimialasta.

Tämän opinnäytetyön lopputulos, tuotteistettu palvelu EU-taksonomiasta, sisältää kolme osaa: standardi-, moduuli- ja räätälöity osa. Suosituksena on tarjota näitä kolmea yhtenä pakettina, josta asiakasyritys voi halutessaan jättää osia pois. Standardiosa sisältää yrityksen nykyhetken perustuvan EU-taksonomiamukaisuuden. Moduuliosassa asiakasyritys saa ehdotuksia, kuinka se voisi omalla toiminnallaan parantaa EU-taksonomiatulostaan. Räätälöity osa taas tarjoaa avaimet käteen -periaatteen. Se sisältää tämän opinnäytetyön toimeksiantajan, EcoReal Oy:n, nykyisiä palveluita, joiden avulla asiakasyritys voi parantaa EU-taksonomiatulostaan. Tämä opinnäyte työ siis esittää, että EU-taksonomian ympärille kehitetty palvelu voisi toimia yhtenä lisämyyntikanavana EcoReal Oy:n nykyisille palveluille.

Avainsanat EU-taksonomia, lainsäädäntö, ympäristökriteerit, rahoitus, tuotteistaminen

Sivut 53 sivua ja liitteitä 3 sivua

The European Union seeks carbon neutrality by 2050. One way to achieve this goal is the EU Taxonomy that will enter into force at the beginning of 2022. Its aim is to direct cash flows towards more sustainable investments. The EU Taxonomy will provide the criteria for which businesses' activities are classified as contributing significantly to the six environmental objectives defined in the EU Taxonomy. Since the EU Taxonomy is still relatively new and there are still areas for interpretation, it is important that its introduction is made as simple and easy for companies as possible. Therefore, the aim of this thesis was to clarify the principles of the EU Taxonomy, its impact on the companies and how services can be built around it. The commissioner of the thesis was EcoReal Oy, which offers specialist services for construction and real estate companies.

The study was conducted with three semi-structured interviews, which were analysed thematically. Based on a literature review and interviews, the outcome was a summary of the EU Taxonomy and an overview of its impacts on the activities of the companies. In addition, suggestions on how the EU Taxonomy can be productized and which steps should be considered by an expert company providing the service, were presented. The practical part of the study resulted in a productized service within the frames of the EU Taxonomy, containing three parts: a standard part, a modular part and a customized part. The recommendation is to offer these three as a single package, from which the customer company may choose to exclude parts. The standard part includes the company's current EU Taxonomy consistency. In the modular part, the customer company receives suggestions on how it could improve its EU taxonomy performance through its own operations. The customized part offers a turnkey principle. It includes also the current services of EcoReal Oy, which enable the customer to improve its EU Taxonomy results.

It can be concluded that the EU Taxonomy refers to the uniform reporting of predefined environmental goals and a clear set of criteria for what the company's activities are considered environmentally sustainable. In addition, the impact of the EU Taxonomy depends on the company's current environmental awareness, whether the company is subject to the EU Taxonomy and its operational sector. Finally, the thesis therefore suggests that the service developed around the EU Taxonomy could serve as one additional sales channel for EcoReal Oy's existing services.

Keywords EU Taxonomy, regulation, environment criteria, financing, productization

Pages 53 pages and appendices 3 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Toimeksiantajan esittely	2
1.2	Projektin tavoite ja tutkimuskysymykset	2
2	Tietoperusta	3
2.1	Kestävä kehitys.....	3
2.1.1	Kestävän kehityksen käsitteet ja määritelmä	4
2.1.2	Vihreän kehityksen ohjelma.....	7
2.2	EU-taksonomia	8
2.2.1	EU-taksonomian perusteet	9
2.2.2	EU-taksonomian mukainen toiminta	12
2.2.3	EU-taksonomian vaikutuksia rakennus- ja kiinteistöalaan	17
2.2.4	EU-taksonomia ei-raportointivelvollisille.....	18
2.3	Palveluiden tuotteistaminen.....	19
2.3.1	Tuotteistamisen perusteet.....	19
2.3.2	Tuotteistamisprosessin vaiheet	22
2.4	Benchmarking tuotteistamisen tueksi	24
2.4.1	Ecobio Oy.....	24
2.4.2	Granlund Oy	25
2.4.3	YLVA.....	26
3	Tiedonkeruu ja tutkimuksen tekeminen	27
3.1	Data	28
3.2	Metodologia	29
3.3	Tutkimuksen luotettavuus	30
4	Tulosten esittely	31
4.1	EU-taksonomian vaikutus yrityksiin	31
4.2	Asiantuntijuuden tuotteistaminen palveluksi.....	33
4.3	Muut esille nousseet asiat	34
5	Tulosten tarkastelu ja pohdinta	36
5.1	EU-taksonomia pähkinänkuoressa.....	36
5.2	EU-taksonomian tuotteistamisprosessi	39

5.3	Tuotteistettu palvelu EU-taksonomiasta	42
6	Johtopäätökset	46
	Lähteet.....	49

Kuvat

Kuva 1.	Kestävän kehityksen kolme ulottuvuutta (mukaillen Slaper ym., 2011).....	5
Kuva 2.	Kestävän kehityksen tavoitteet (mukaillen Suomen YK-liitto, n.d.).	6
Kuva 3.	Tuotteistamisprosessin eri vaiheet (mukaillen Sipilä, 1996).....	22
Kuva 4.	EU-taksonomian standardiosan palveluprosessin vaiheet (mukaillen EcoReal Oy:n omaa palveluprosessia).	43

Taulukot

Taulukko 1.	EU-taksonomian piiriin kokonaan ja osittain kuuluvat toimialat.....	11
Taulukko 2.	Taloudellisen toiminnan kriteerit (mukaillen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 2020/852 10 ja 11 artikloita).....	14

Liitteet

Liite 1	EU-taksonomian asemoituminen suhteessa EU:n muihin ympäristötavoitteisiin
Liite 2	Haastattelukysymykset
Liite 3	Aineistonhallintasuunnitelma

1 Johdanto

Euroopan komissio on jo pitkään pyrkinyt edistämään hiilineutraalia tulevaisuutta. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on toimeenpantu useita erillisiä ja samanaikaisia kansallisia hankkeita sekä projekteja. Tunnetuin näistä on Green Deal, jonka tavoitteena on tehdä Euroopan unionista (jäljempänä EU) resurssitehokas, kilpailukyinen ja moderni talous, samalla kun pyritään hiilineutraaliuteen vuoteen 2050 mennessä. Jotta näihin tavoitteisiin päästään, on luotu lukuisia tukihankkeita. (European Commission, 2020) Yksi näistä on EU-taksonomia – se tarkoittaa kestäväen rahoituksen luokittelujärjestelmää, jonka tavoitteena on yhdenmukaistaa rahoituksen ja investointien ympäristöön liittyviä toimia (EU Technical Expert Group on Sustainable Finance, 2020). EU-taksonomialla on myös toinen merkittävä tavoite: se pyrkii yhtenäistämään kestäväen kehitykseen liittyviä määrittelyjä ja toimia. Tämä tulee olemaan merkittävä ja tarpeellinen muutos, sillä tällä hetkellä kestäväen kehityksen ympärille on syntynyt erilaisia luokitteluja ja määritelmiä, jotka ovat saattaneet poiketa toisistaan hyvinkin paljon. EU-taksonomia pyrkii yhtenäistämään tätä. (Schütze ym., 2020)

Jotta EU-taksonomia voisi tulla käyttöön kokonaisuudessaan, on selvitettävä, mitä EU-taksonomia käytännössä tarkoittaa ja kuinka se vaikuttaa yrityksiin. Näin ollen tämä opinnäytetyö auttaa lukijoita saamaan paremman kuvan EU-taksonomiasta. Kun asiat on esitetty tarpeeksi yksinkertaisesti, on ne helpompi ymmärtää. Ilman aiheen sisäistämistä on vaara, että hyväksi tarkoitettu keino kääntyy itseään vastaan. Jotta EU-taksonomia tulee täyttämään oman tarkoituksensa, on yrityksiä ja investoijia informoitava heitä koskevista muutoksista mahdollisimman hyvin. (Schütze ym., 2020)

Yritysten resurssien kannalta on järkevää, että kaikkea osaamista ei pidetä talon sisällä. Näin ollen tämä opinnäytetyö tutkii myös, kuinka EU-taksonomiaan liittyviä toimenpiteitä voisi tarjota asiantuntijapalveluina. Käyn tuotteistamisprosessin läpi vaihe vaiheelta, sekä lopuksi esitän, kuinka tämän opinnäytetyön toimeksiantaja EcoReal Oy voisi lähteä liikkeelle esitetyn palvelun kanssa. Tähän käytän apuna tietoperustaa, jossa tutkin EU-taksonomiaa ja tuotteistamista. Haastattelut ja benchmarking täydentävät kokonaisuutta.

1.1 Toimeksiantajan esittely

Tämän opinnäytetyön tilaajana toimii suomalainen kiinteistö- ja rakennusalan kasvava asiantuntijayritys EcoReal Oy, joka on perustettu vuonna 2016. Yrityksen tavoitteena on olla vuonna 2025 vastuullisen kiinteistöomistajan osaavin kumppani. Yrityksen toimintaa ohjaa vahvasti heidän arvonsa: vastuullisuus, luotettavuus ja tehokkuus. EcoReal Oy:n arvot näkyvät myös Bureau Veritas Finlandin myöntämässä laatu- ja ympäristösertifikaateissa ISO 9001 ja ISO 14001. (EcoReal, n.d.-a) ISO 9001 on kehys laadunhallinnan johtamiselle, jonka tavoitteena on yrityksen jatkuva parantaminen ja asiakastyytyväisyyden lisääminen. Se on kansainvälisesti tunnetuin ja eniten käytetty laadunhallintastandardi (ISO 9001, n.d.). ISO 14001 taas on maailman tunnetuin ympäristöjärjestelmän rakentamisen ja kehittämisen malli. Se nivoo ympäristöasiat osaksi strategista muotoilua ja korostaa johdon roolia ympäristönsuojelun parantamisessa. (Ympäristöjärjestelmä, n.d.)

Tällä hetkellä EcoReal Oy:ssa toimii lähes 40 ammattilaista, jotka omaavat monipuolisen osaamisen. Osaamisalueina ovat pitkä kokemus kiinteistöjen rakennuttamisesta, ylläpidosta, rahoituksesta sekä yritys vastuusta. (EcoReal, n.d.-a) EcoReal Oy:n palvelut sisältävät asiakkaille avaimet käteen -periaatteen, joka tarkoittaa, että EcoReal Oy huolehtii kaikesta, mikä liittyy kyseiseen palveluun. Asiakasyrityksen tarvitsee vai odottaa valmista lopputulosta.

EcoReal Oy:n palvelut jaetaan seuraaviin kategorioihin: energiapalvelut, olosuhdepalvelut, rakennuttaminen ja konsultointi, tekninen manageeraus sekä ympäristö- ja vastuullisuuspalvelut. (EcoReal, n.d.-b) EcoReal Oy:n tavoitteena on pienentää asiakkaidensa ilmastopäästöjä sekä varmistaa ihmisille terveelliset ja turvalliset olosuhteet (EcoReal, n.d.-c).

1.2 Projektin tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on saada selkeä kuva EU-taksonomiasta, kuinka se tulee vaikuttamaan yrityksiin sekä kuinka EcoReal Oy:n asiakkaat haluaisivat tulla palveltavaksi EU-taksonomiaan liittyvissä toimenpiteissä. Erityisesti tämän tutkimuksen tavoitteena on luoda

tuotteistamiskonsepti, joka on yhteneväinen toimeksiantajan nykyisten palveluiden kanssa ja joka vastaa heidän asiakkaidensa tarpeisiin. Työn rajauksesta johtuen lopputuloksena ei kuitenkaan ole täysin valmis tuotteistamiskonsepti vaan ehdotelma, jonka avulla toimeksiantaja pääsee alkuun. Tämä opinnäytetyö tulee vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Mitä EU-taksonomia tarkoittaa?
2. Kuinka EU-taksonomia tulee vaikuttamaan yrityksiin?
3. Millä tavoin EU-taksonomiaan liittyviä toimenpiteitä voidaan tuotteistaa?

Tutkimuskysymyksiin tullaan vastaamaan tietoperustan sekä puolistrukturoitujen haastatteluiden avulla. Ensiksi esitän tietoperustassa EU-taksonomian osana suurempaa kokonaisuutta, jonka jälkeen käyn läpi EU-taksonomiaan liittyvää aineistoa. Tämän jälkeen siirryn tuotteistamisen teoriaan. Työn viitekehys pohjautuu tietoperustassa löytämään tietoon. Viitekehukseen perustuen toteutin kolme puolistrukturoitua haastattelua, jotka osaltaan rakensivat näkemystä EU-taksonomian tuotteistamiskonseptista.

2 Tietoperusta

Tässä luvussa käydään läpi ajankohtaista tutkimusaineistoa ja julkaistuja raportteja liittyen EU-taksonomiaan ja tuotteistamiseen. Koska EU-taksonomia perustuu Euroopan komission vastuullisuustavoitteisiin, käydään ensin läpi alaluvussa 2.1, mitä vastuullisuus tarkoittaa, mitä vastuullisuuteen liittyviä tavoitteita EU:lla on ja kuinka EU-taksonomia liittyy näihin. Alaluvussa 2.2 perehdytään tarkemmin EU-taksonomiaan. Alaluvussa 2.3 syvennytään palveluiden tuotteistamiseen. Alaluvussa 2.4 käydään läpi, millaisia EU-taksonomiaan liittyviä palveluita on jo tarjolla ja kuinka sitä on otettu jo käyttöön.

2.1 Kestävä kehitys

Ilmastonmuutos, biodiversiteettikadot, väestön kasvu, metsien häviäminen, maa-alueiden aggressiivinen käyttö ja neitseellisten raaka-aineiden väheneminen ovat puhuttaneet viime vuosina (UNEP World Conservation Monitoring Centre, 2014; WWF, 2020). Jo teollisesta

vallankumouksesta alkaen taloudellinen järjestelmämme on rakennettu kuluttamisen jatkuvalle kasvulle – mitä enemmän kulutamme, sitä paremmin talous toimii ja sitä korkeampi bruttokansantuote on (Ang ym., 2006). Kuluttamisen taso on ollut jatkuvassa kasvussa, jonka johdosta tuotamme ennätysmäärät hiilidioksidipäästöjä. Tämä vahvistaa ilmakehämme kasvihuoneilmiötä, joka puolestaan tehostaa ilmastomme lämpenemistä. (Meinshausen ym., 2009) Kasvihuoneilmiöllä tarkoitetaan ilmiötä, jossa hiilidioksidin ja muiden kasvihuonekaasujen, kuten metaanin ja otsonin, vaikutuksesta alimmat ilmakehän osat lämpenevät. Kasvihuonekaasut heijastavat suurimman osan auringon tulosäteilystä takaisin maanpintaan, lämmittäen näin ilmakehää. (Schneider, 1989; Mitchell, 1989)

2.1.1 Kestävän kehityksen käsitteet ja määritelmä

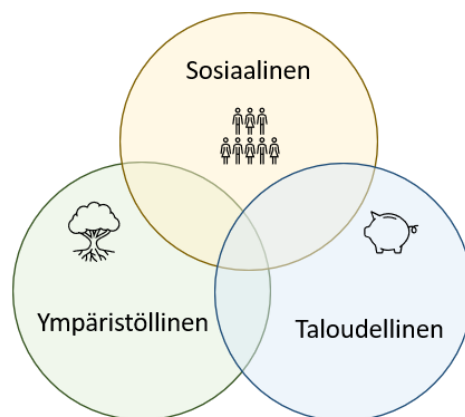
Tässä alaluvussa käydään läpi tunnetuimmat kestävän kehityksen käsitteet ja määritelmät, sillä jokaisen tutkimuksen kannalta on tärkeää selittää ja tuoda esille käytetyt konseptit sekä viitekehys (Kirchherr ym., 2017). Yhtenä tunnistettuna hankaluutena kestävästä kehityksestä puhuttaessa ovat sen moninaiset termit. Sen ympärille on rakennettu eri määritelmiä, joilloin asiasta puhuttaessa ei välttämättä voida olla varmoja, mitä toinen tarkoittaa. Nykyään kestävä kehitys voidaankin pitää sateenvarjoterminä, jonka alle voidaan laittaa esimerkiksi ilmasto, metsät, puhdas vesi ja neitseellisten raaka-aineiden riittävyys (Scoones, 2007).

Ehkä tunnetuin määritelmä kestäväälle kehitykselle on Brundtlandin komission raportissa esittämä ”Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs.” (Brundtland, 1987, s. 43) Vapaasti suomennettuna määritelmä tarkoittaa: ”Kestävä kehitys on kehitystä, joka täyttää nykyhetken tarpeet vaarantamatta tulevien sukupolvien kykyä tyydyttää omat tarpeensa.” Määritelmää on kuitenkin kritisoitu sen epämääräisyydestä. Se oli kuitenkin ensimmäisiä määrittelyitä, jotka saavuttivat suuren yleisön huomion. (Holden ym, 2014)

Toinen yleisesti käytössä oleva määritelmä on niin sanottu ”triple bottom line” (TBL tai 3BL). (Slaper ym., 2011) Suomeksi määritelmästä puhutaan kestävän kehityksen ulottuvuuksina.

Määritelmän juuret juontavat 1990-luvulle, ja laajemman tunnettuuden termi saavutti vuonna 1997 (Norman & MacDonald, 2004). Määritelmä koostuu englanninkielisistä sanoista ”people, planet and profit”. Kuva 1 havainnollistaa ja esittää termit suomeksi: sosiaalinen, ympäristöllinen ja taloudellinen ulottuvuus. Määritelmä pohjautuu siihen, että päätöksenteossa otetaan huomioon nämä kolme ulottuvuutta, joilloin voidaan rakentaa ja tavoitella kestävämpää liiketoimintaa. (Slaper ym., 2011) Nykyään nämä kolme ulottuvuutta muodostavat perustan monelle tunnetulle standardille ja raportointimallille, kuten ISO-standardille (Suomen Standardisoimisliitto, n.d.) ja kansainvälisen ympäristöjärjestelmän Global Reporting Initiativen niin sanotulle GRI-raportoinnille (Global reporting, n.d.). Ulottuvuuksia käytetään myös laajasti viitekehyksenä yritysten vastuullisuusraportoinnissa. Joskus näiden kolmen ulottuvuuden rinnalle nostetaan myös kulttuurinen ulottuvuus.

Kuva 1. Kestävän kehityksen kolme ulottuvuutta (mukaillen Slaper ym., 2011).

Jotta kestävän kehityksen eri osa-alueet tulisivat tarpeeksi laajasti huomioitua, tässä opinnäytetyössä vastuullisuudesta ja kestävästä kehityksestä puhuttaessa tarkoitetaan 17 kestävän kehityksen tavoitetta, jotka saivat alkunsa Yhdistyneiden Kansakuntien (jatkossa YK) vuonna 2012 Brasiliassa järjestetyssä Rio+20 huippukokouksessa. (Griggs ym., 2013) Tällöin näitä kestävän kehityksen tavoitteita kutsuttiin ”The Millennium Development Goals” (jäljempänä MDGs). Tämän jälkeen näitä on täydennetty vuonna 2015, jolloin YK:n jäsenmaat pääsivät sopuun koko maailmaa koskevista kestävästä kehityksen tavoitteista (Unicef, n.d.). Vuodesta 2015 lähtien MDGs on kutsuttu kestävästä kehityksen tavoitteiksi.

Englanniksi näistä käytetään käsitettä Sustainable Development Goals (jäljempänä SDG).

Nämä tavoitteet ovat esitetty kuvassa 2. Kaikki 17 tavoitetta sisältävät alatavoitteita, joita on yhteensä 169 kappaletta (Ulkoministeriö, n.d.). Kestävän kehityksen tavoitteita on kuvattu tärkeäksi keinoksi, jotka voivat auttaa maailmaa siirtymään kohti kestävästä kehitystä (Sachs, 2012).

Kuva 2. Kestävän kehityksen tavoitteet (mukaillen Suomen YK-liitto, n.d.).

Suomen YK-liiton (n.d.) mukaan mitään näistä tavoitteista ei voida tavoitella muiden kustannuksella. Kestävän kehityksen tavoitteiden päämääränä on turvata kaikille maailman ihmisille tasa-arvoiset elinolosuhteet niin että ketään ei jätetä jälkeen tai ulkopuolelle. Kestävän kehityksen tavoitteiden logiikkana on, että jokainen tavoite nojautuu toiseen. (Nilsson ym., 2016)

Tavoitteiden avulla valtiot sekä yritykset voivat ottaa toimissaan huomioon kestävästä kehityksen eri osa-alueet. Implementointivaiheessa on kuitenkin syytä olla varovainen: mikäli tavoitteita tarkastellaan ainoastaan yksittäisinä kohtina eikä huomioida päällekkäisyyksiä tai ristiriitoja, voi lopputulos olla väärä. Esimerkiksi tavoiteltaessa nälänhädän poistamista (tavoite 2) käyttämällä entistä enemmän tuholaistorjuntaa ja juomakelpoista vettä kasteluun, saatetaan vahingoittaa useampaa muuta tavoitetta. Toisaalta, kun tavoitteita edistetään niin, että ne tukevat myös muita tavoitteita, voidaan saavuttaa paljon. Esimerkiksi edistettäessä hyvää koulutusta (tavoite 4) edesautetaan

tutkimusten mukaan usein myös terveyttä ja hyvinvointia (tavoite 3), sukupuolten tasa-arvoa (tavoite 5) sekä ihmisarvoista työtä ja talouskasvua (tavoite 8). (Nilsson ym., 2016) Myös muita yhteyksiä eri tavoitteiden välillä on löydetty.

On kuitenkin huomioitava, että kestävän kehityksen tavoitteet eivät ole alunperin tarkoitettu olemaan kestävän kehityksen määritelmä. Kestävän kehityksen tavoitteilla on nimensä mukaisesti pyritty konkretisoimaan, mitä käytännön tavoitteita YK:ssa on sovittu. Kuitenkin, koska alaluvussa 2.2 esiteltävät EU-taksonomian ympäristötavoitteet pohjautuvat näihin 17 tavoitteeseen, on perusteltua käyttää tätä kestävän kehityksen määritelmänä tässä opinnäytetyössä.

2.1.2 Vihreän kehityksen ohjelma

Tässä alaluvussa käydään läpi vihreän kehityksen ohjelmaa (englanniksi "Green Deal"), johon EU-taksonomia vahvasti linkittyy. Vuoden 2015 Pariisin ilmastonsopimuksen mukaisesti ilmaston lämpeneminen pyritään pitämään alle 2°C (United Nations, n.d.). Päästäkseen tähän tavoitteeseen Euroopan komissio on asettanut tavoitteita. Näistä yhtenä merkittävänä on Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, joka on julkaistu vuonna 2019. Ohjelman tavoitteena on tehdä EU:sta hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä. Lisäksi ohjelmalla tavoitellaan talouskasvun erottamista resurssien käytöstä ja pyritään takaamaan tasapuolinen kohtelu kaikille ihmisille niin että mitään aluetta ei jätetä jälkeen muista. Ohjelman rinnalle on kehitetty tukitavoitteita, jotka on suunniteltu toteutuvan vuoteen 2030 mennessä. (European Commission, 2020) Vihreän kehityksen ohjelman tavoitteena on parantaa kansalaisten ja tulevien sukupolvien hyvinvointia ja terveyttä. Sen keskiössä ovat:

1. raikas ilma, puhdas vesi, terve maaperä ja biodiversiteetti
2. energiatehokkaiksi kunnostetut rakennukset
3. terveellinen ja kohtuuhintainen ruoka
4. julkisen liikenteen lisääntyminen
5. puhtaampi energia ja huipputason puhtaan teknologian innovaatiot
6. pitkäikäisemmät tuotteet, joita voi korjata, kierrättää ja käyttää uudestaan

7. tulevaisuuden työpaikkojen luominen ja siirtymävaiheessa tarvittavan koulutuksen tajoaminen
8. maailmanlaajuisesti kilpailu- ja selviytymiskykyinen teollisuus. (Euroopan komissio, n.d.-a)

Ohjelman toimet on jaettu kahdeksaan osa-alueeseen: ilmasto, energia, maatalous, teollisuus, ympäristö ja valtameret, liikenne, rahoitus ja aluekehitys sekä tutkimus ja innovointi. (Euroopan komissio, n.d.-a) Tämän opinnäytetyön aihe, EU-taksonomia, liittyy konkreettisesti rahoitus ja aluekehitys -osa-alueen kestävä rahoitus -toimiin. Liite 1 esittää EU-taksonomian yhteyden näihin kokonaisuuksiin. Rahoitus ja aluekehitys -osa-alueessa keskitytään julkisten ja yksityisten investointien houkuttelemiseen kohti kestävämpiä sijoituksia. Yhtenä merkittävänä sitoutumisena on komission tavoite saada vuosikymmenen kuluessa liikkeelle vähintään biljoonan euron kestävät investoinnit. (Euroopan komissio, n.d.-b)

2.2 EU-taksonomia

Tässä alaluvussa perehdytään EU-taksonomiaan. EU-taksonomian on kuvailtu olevan yksi merkittävimmistä kestävä rahoituksen kehyksistä, jolla tulee olemaan laaja-alaisia vaikutuksia sijoittajiin ja lainojen liikkeellelaskijoihin EU:ssa ja myös sen ulkopuolella (EU Technical Expert Group on Sustainable Finance, 2020). Yksinkertaisuudessaan EU-taksonomialla tarkoitetaan kestävä rahoituksen luokittelujärjestelmää (European Commission, 2019). Se on työkalu auttamaan sijoittajia, yrityksiä, lainojen liikkeellelaskijoita ja hankkeiden vetäjiä ohjaamaan toimiaan siirtymisessä kohti vähähiilistä, joustavaa ja resurssitehokasta taloutta (EU Technical Expert Group on Sustainable Finance, 2020). EU-taksonomian käyttö tulee antamaan tarkat kriteerit, millaiset sijoituskohteet luokitellaan kestäviksi, jolloin sen käyttäminen voi suunnata sijoituksia kestäviin kohteisiin. Näin ollen EU-taksonomian luokittelujärjestelmä ja kriteerit tulevat selvittämään, mitkä ja millaiset rahoitus- ja investointikohteet voidaan katsoa ympäristön kannalta kestäviksi. (Elinkeinoelämän keskusliitto, 2021)

Seuraavaksi käydään läpi EU-taksonomian periaatteet ja tavoitteet. Sen jälkeen esitetään, millaista on EU-taksonomian mukainen toiminta, jonka jälkeen käydään esimerkinomaisesti läpi, millaisia muutoksia EU-taksonomian kriteeristö tulee asettamaan rakennus- ja kiinteistöalalle. Lopuksi esitellään EU-taksonomian käytön eri puolia ei-raportointivelvollisen näkökulmasta.

2.2.1 EU-taksonomian perusteet

EU-taksonomiasta säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2020/852. Se on annettu 18.6.2020 täydentämään kestävästä sijoittamisesta helpottavaa kehystä ja asetusta (EU) 2019/2088. Se sisältää 27 artiklaa, joissa käydään läpi EU-taksonomian mukaiset ympäristön kannalta kestävä taloudelliset toiminnot.

Heinäkuussa 2018 Euroopan komissio muodosti Technical Expert Group (TEG) -tiimin, joka koostui monialaisesta ryhmästä sisältäen henkilöitä akateemiselta, yritys- ja rahoituspuolelta sekä EU:n ja kansainvälisten julkisten elinten jäsenistä sekä tutkijoista. Ryhmän yhtenä tehtävänä oli erityisesti kehittää yhteneväinen, selkeä ja yksityiskohtainen EU-tasoinen luokitusjärjestelmä kestävä talouden toiminnoille. (EU Technical Expert Group on Sustainable Finance, 2020) Lopputuloksena oli EU-taksonomian kriteeristö, joka tulee olemaan tärkeä osa EU:n tulevia ilmastopoliittisia toimia.

Taksonomian lähtökohtana on tukea erityisesti Pariisin ilmastopöytäkirjan pitkän aikavälin tavoitteita, joiden mukaan kasvihuonekaasuja tulisi vähentää 40 % vuoteen 2030 mennessä. Jotta saavutetaan vielä pidemmän aikavälin tavoitteet, eli Euroopan hiilineutraalius vuoteen 2050 mennessä, tarvitaan noin 175–290 miljardia euroa lisäinvestointia kestävässä liiketoimintaan. Tämä tulee olemaan taksonomian toinen lähtökohta: Ohjata taloutta kohti kestävämpiä toimia ja varmistaa kestävä talouskasvu EU:ssa. (European Commission, 2019)

Nykyinen taloudellinen järjestelmä ei täysin ole yhdenmukainen EU:n ympäristötavoitteiden kanssa. Vaikka osa nykyisistä talouden sektoreista on jo siirtymässä vähäpäästöiseen tuotantoon, päästöt eivät ole tippuneet tarpeeksi nopeasti. Taksonomian tarkoituksena

onkin nopeuttaa ja auttaa tätä siirtymää niin että se tukee EU:n ympäristötavoitteita. Sen kriteerien avulla (käydään läpi alaluvussa 2.2.2) valtioiden on mahdollista saavuttaa nollapäästöt vuoteen 2050 mennessä. (EU Technical Expert Group on Sustainable Finance, 2020) EU-taksonomian kriteeristö kattaakin lähes 80 % kaikista toimista, jotka ovat vastuussa EU:n kasvihuonepäästöistä (Schütze & Stede, 2020). Yhteisten säännösten toivotaan vaikuttavan vihreän rahoituksen hintaan ja saatavuuteen, ja vaikuttavan sitä kautta ilmaston kannalta olennaisten hankkeiden toteuttamiseen (Mölsä, 2021). On kuitenkin huomioitava, että kaikkien taloudellisten päätösten ei oleteta lisäävän ympäristöhyötyjä, mutta ne eivät myöskään saa haitata ympäristöä. (EU Technical Expert Group on Sustainable Finance, 2020)

Sijoittajilla ympäri Eurooppaa on ollut vaikeuksia löytää ja verrata ympäristöystävällisiä investointeja. Sijoitusmaailmassa eri määritelmiin pohjautuneet ympäristöluokitukset eivät näin ollen ole yhteneviä, jonka vuoksi ne ovat omalta osaltaan vaikeuttaneet sijoittajien ympäristöön pohjautuvia sijoituspäätöksiä. EU-taksonomia pyrkii yhdistämään ja luomaan läpinäkyvyyttä tähän yhdenmukaistamalla kestäväen taloudellisen toiminnan määritelmän unionin laajuisesti. (Shütze ym., 2020) Luokittelujärjestelmän käyttöönotto auttaa sijoittajia kiinnittämään yhä enemmän huomiota kestävyysaspekteihin perinteisten taloudellisten tunnuslukujen sijaan sijoituspäätöstä tehdessä (Elinkeinoelämän keskusliitto, 2021). Tämän toivotaan vahvistavan sijoittajien luottamusta ja tietoisuutta rahoitustuotteiden ympäristövaikutuksista. Lisäksi yhdenmukainen järjestelmä auttaa sijoittajia myös vertailemaan sijoitusmahdollisuuksia yli maarajojen. (Korhonen & Tuomainen, 2021)

Taksonomian mukaisesta toiminnasta raportointi vähentää viherpesun riskiä, sillä yritykset eivät voi enää ilmoittaa olevansa ”erittäin vastuullisia”, vaan ne voivat ilmoittaa olevansa tietyn prosentin mukaisesti taksonomian mukaisia (Manninen, 2021). Viherpesulla tarkoitetaan yleensä yrityksen harkittua tekoa vääristää viestinnässään omia ympäristötoimia (Seele & Gatti, 2017).

Taksonomia tulee voimaan vuoden 2022 alusta, jolloin se koskee aluksi kolmea eri ryhmää:

1. Finanssimarkkinatoimijat, jotka asettavat saataville rahoitustuotteita

2. Suuremmat yritykset, jotka työllistävät yli 500 henkeä (jatkossa suuryritykset), ja jotka on jo edellytetty tekemään muitakin kuin taloudellisia selvityksiä CSRD-direktiivin nojalla
3. EU ja jäsenvaltiot, kun ne asettavat julkisia toimenpiteitä, standardeja tai etikettejä vihreille rahoitustuotteille tai joukkovelkakirjoille. (EU Technical Expert Group on Sustainable Finance, 2020)

EU-taksonomialla onkin yhteys muihin kestävän rahoituksen viitekehyksiin, kuten Non-Financial Reporting Directive (NFRD) (nimetty tarkastuksen jälkeen Corporate Sustainable Reporting Directive CSRD) (European Commission, 2019). CSRD-direktiivi määrittelee suuryritykset. (European Commission, n.d.-a). EU-taksonomia yhdessä CSRD:n kanssa varmistavat, että CSRD-direktiivin soveltamisalaan kuuluvat yritykset julkistavat yrityksen ympäristötiedot ja tiedot yrityksen EU-taksonomian mukaisesta taloudellisesta toiminnasta (European Commission, n.d.-b). Tarkempi analyysi tästä on kuitenkin rajattu tämän opinnäytetyön ulkopuolelle.

Taksonomia perustuu NACE-toimialaluokitukseen (EU Technical Expert Group on Sustainable Finance, 2020). NACE on taloudellista toimintaa harjoittavien yksiköiden toimialaluokitus (Tulli, n.d.). Taulukossa 1 on esitetty taksonomian piiriin kokonaan ja osittain sisällytettävät toimialat.

Taulukko 1. EU-taksonomian piiriin kokonaan ja osittain kuuluvat toimialat.

Kokonaan kuuluvat toimialat	Osittain sisällytettävät toimialat
A. Maatalous, metsätalous, kalatalous D. Sähkö-, kaasu-, lämpö- ja jäähdytysliiketoimet E. Vesi-, viemäri- ja jätevesihuolto; jätehuolto ja ennallistamistoiminta sekä J. Informaatio ja viestintä	B. Kaivostoiminta C. Teollisuus F. Rakentaminen H. Kuljetus ja varastointi L. Kiinteistöalan liiketoiminta ja M. Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta

Näille edellä mainituille toimialoille on määritelty erikseen omat kriteeristöt EU-taksonomiassa. (EU Technical Expert Group on Sustainable Finance, 2020). Näiden lisäksi EU-taksonomian piiriin pyritään saamaan myöhemmin muutakin elinkeinoelämää (Elinkeinoelämän keskusliitto, 2021).

EU-taksonomian lisäksi samaan aikaan on käynnissä uudistus, jossa pankkeja ja rahoituslaitoksia pyritään velvoittamaan julkaisemaan tietoja lainakantajensa ja sijoitustensa kestävydestä. (Elinkeinoelämän keskusliitto, 2021) Tämä uudistus on oleellinen osa SFDR-sääntelyä (Sustainable Finance Disclosure Regulation). Tämä vaikuttaa käytännössä kaikkiin rahoitusta hakeviin ja saaviin yrityksiin, sisältäen pk-yritykset. Tämä luo painetta yritysten kestävyysaspektien esiin tuomiseen omassa toiminnassaan, kuten vastuullisuusraportoinnissa. (Finanssiala, 2021) Tarkempi perehtyminen Sustainable Finance Regulationiin (SFDR) on rajattu tämän opinnäytetyön ulkopuolelle, mutta esimerkiksi Nordea pyrkii 2030 mennessä 40–50 % ekologiseen toimintaan kaikessa heidän toimissaan, jolloin tämä väistämättä vaikuttaa myös lainan tai rahoituksen saajiin. Myös Danske Bank on arvioinut taksonomian käyttöönoton hyödyntävän myös pienempiä yrityksiä. Se arvioi, että taksonomian mukaisten yritysten osakkaiden ja velkakirjojen kysyntä tulee kasvamaan. Tämä voi vaikuttaa negatiivisesti niihin pienempiin yrityksiin, jotka eivät ole ottaneet käyttöönsä taksonomian mukaista raportointia, sillä se voi sulkea yrityksen joidenkin rahoitusvaihtoehtojen ulkopuolelle. (Third Rock, 2021) EU-taksonomiaan ei-raportointivelvollisille tutustaan tarkemmin alaluvussa 2.2.3.

2.2.2 EU-taksonomian mukainen toiminta

Tässä alaluvussa käydään läpi, mitä EU-taksonomia tarkoittaa yritysten kannalta ja mitä tarkoitetaan EU-taksonomian mukaisella toiminnalla. Ollessaan taksonomiavelvollinen on yrityksellä tai toimialalla kaksi tunnistettua tapaa olla taksonomian mukaisia:

- Yrityksen oma sisäinen toiminta: yrityksen omat toimet toimeenpannaan ympäristöystävällisesti

- Mahdollistavat toiminnot: yrityksen tuotteet tai palvelut, jotka mahdollistavat muille ympäristöystävällisempää toimintaa. (EU Technical Expert Group on Sustainable Finance, 2020)

Taksonomiasäätely tunnistaa erityisesti kohdan kaksi, mahdollistavat toiminnot. Tämän lisäksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/853 3 artikla määrittelee taksonomiakelpoisille ympäristön kannalta kestäviä taloudellisia toimintoja koskevat kriteerit. Näiden kriteerien avulla voidaan määrittää, onko yrityksen taloudellinen toiminta ympäristön kannalta kestävä. Yrityksen täyttäessä nämä kriteerit voidaan sen taloudellista toimintaa pitää ympäristön kannalta kestäväenä:

1. Hyödyttää merkittävästi vähintään yhtä kuudesta ympäristötavoitteesta
2. Olla tuottamatta merkittävää haittaa viidelle muulle tavoitteelle (DNSH; do no significant harm -periaate)
3. Oltava YK:n, OECD:n ja ILO:n eettisten työ- ja ihmisoikeusperiaatteiden mukainen. (European Commission, n.d.-c)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/853 10–15 artiklat määrittelevät, millaista taloudellista toimintaa voidaan pitää kunkin ympäristötavoitteen mukaisena.

Määritellyt ympäristötavoitteet ovat:

- Ilmastonmuutoksen hillintä
- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen
- Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojeleminen
- Siirtyminen kiertotalouteen
- Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen
- Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeleminen ja ennallistaminen.

Nämä kuusi ympäristötavoitetta on määritelty tavoitteena hidastaa ilmastonmuutosta, kunnioittaa luontoa ja sen monimuotoisuutta sekä edesauttaa ilmastotavoitteiden saavuttamista. Nämä ympäristötavoitteet perustuvat alaluvussa 2.1.1 läpikäytyihin kestävä kehityksen tavoitteisiin, eli SDG:hin. (European Commission, 2019) Syksyllä 2021

toimialakohtaisesti oli määritelty kriteerit kahdelle ensimmäiselle ympäristötavoitteelle. Loppujen ympäristötavoitteiden kriteerit julkaistaan myöhemmin. Taulukko 2 havainnollistaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/853 10 ja 11 artiklan, eli ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen määrittelmiä. Nämä ovat yleiset tavoitteet näille ympäristötavoitteille, joihin toimialakohtaiset tavoitteet tulevat perustumaan.

Taulukko 2. Taloudellisen toiminnan kriteerit (mukaillen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 2020/852 10 ja 11 artikloita).

Ilmastonmuutoksen hillintä	Ilmastonmuutokseen sopeutuminen
<p>Taloudellinen toiminta, joka edistää merkittävästi kasvihuonekaasupäästöjen vakauttamista välttämällä niitä tai vähentämällä niitä taikka tehostamalla kasvihuonekaasujen poistumia.</p> <p>Taloudellisen toiminnan olisi oltava yhteneväinen Pariisin sopimuksen pitkän aikavälin lämpötilatavoitteen kanssa.</p>	<p>Taloudellisella toiminnalla, jolla edistetään ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevaa ympäristötavoitetta, olisi autettava merkittävästi vähentämään tai estämään nykyisen ilmaston tai odotettavissa olevan tulevan ilmaston haitallista vaikutusta tai riskejä tällaisesta haitallisesta vaikutuksesta joko itse kyseiseen toimintaan tai ihmisiin, luontoon tai omaisuuteen.</p>

Lisäksi, taksonomiakelpoisen toimenpiteen tulee tukea ainakin yhtä näistä edellä mainituista kuudesta ympäristötavoitteesta, mutta se ei saa myöskään samanaikaisesti tuottaa merkittävää haittaa muille ympäristötavoitteille. Tätä kutsutaan DNSH-periaatteeksi (do no significant harm -periaate). DNHS-periaate on yksi keskeisistä EU-taksonomian seulontakriteeteistä. Jos yritys omilla toimillaan edistää ilmastonmuutoksen hillintää, sen tulee täyttää samanaikaisesti muiden ympäristötavoitteiden kohdalle määritellyt DNSH-periaatteet. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/853 17 artikla esittää ympäristötavoitteille aiheutuvat merkittävät haitat yleisesti, ottamatta kantaa eri toimialoihin. DNSH-periaatteet on tällä hetkellä julkistettu kahden ensimmäisen ympäristötavoitteen osalta kaikille taksonomian piirissä oleville toimialoille. Kriteerien lista määritellään siis NACE-toimialaluokituksen mukaan, joten lista on kattava. Jokaisen toimialan tuleekin näin ollen perehtyä omaa alaa koskeviin kriteereihin erikseen. Alaluvussa

2.2.3 käydään esimerkinomaisesti läpi rakennus- ja kiinteistöalaa koskevia kriteereitä siltä osin kuin ne ovat relevantteja toimeksiantajan toimialan kannalta.

Koska ympäristötavoitteet ovat painottuneet ympäristönäkökulmiin, on haluttu varmistaa, että yritysten toimet ottavat huomioon myös sosiaaliset aspektit. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/853 18 artikla määrittää nämä vähimmäistason suojatoimet. Yrityksen toimet on oltava YK:n, taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (jäljempänä OECD) ja kansallisen työjärjestön (jäljempänä ILO) eettisten työ- ja ihmisoikeusperiaatteiden mukaiset. 18 artiklan mukaan vähimmäistason suojatoimien noudattaminen tulisi olla yksi edellytys sille, että taloudellisia toimintoja pidetään ympäristön kannalta kestävinä. OECD on kansainvälinen järjestö, joka pyrkii rakentamaan parempaa politiikkaa parempaa elämää varten. Järjestön tavoitteena on luoda politiikkaa, joka edistää vaurautta, tasa-arvoa, mahdollisuuksia ja hyvinvointia kaikille. OECD työskentelee yhdessä hallitusten, päättäjien ja kansalaisten kanssa, luoden näyttöön perustuvia kansainvälisiä standardeja sosiaaliin, taloudellisiin ja ympäristöhaasteisiin. (OECD, n.d.) ILO taas määrittelee tärkeimmät työntekijän perusihmisoikeudet. Tämä sisältää kattavan ammatillisen yhdistymisvapauden ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden, mutta myös työsyrynnän, pakkotyön ja lapsityön käytön kiellon. (Riivari & Piirto, 2013)

Vuodesta 2022 alkaen taksonomivelvollisten tulee ilmoittaa taksonomiaan liittyvät kriteeristöt avoimesti. Jos taksonomiavelvollinen ei tätä tee, yritystä voi uhata sakko. Ei ole kuitenkaan erikseen määritelty, kuka sakon määrää tai minkä suuruinen sakko tulisi olemaan. Yritysten, jotka ovat raportointivelvollisia, on sisällytettävä taksonomiaselontekonsa muita kuin taloudellista tietoa koskevaan selvitykseensä (Asetus 2020/852 8 artikla). Käytännössä tämä voi tarkoittaa yrityksen vuosikertomusta tai kestävä kehityksen raporttia. EU-taksomiaa säätelevän asetuksen 8 artikla määrittää muiden kuin rahoitusalan yritysten annettavia tietoja:

- Osuus niiden liikevaihdosta, joka on saatu tuotteista tai palveluista, jotka liittyvät ympäristön kannalta kestäviä taloudellisia toimintoja koskeviin kriteereihin (määritellään 3 artiklassa) ja ympäristön kannalta kestävinä pidettäviin taloudellisiin toimintoihin (määritellään 9 artiklassa)

- Osuus niiden toimien pääomamenoista (CAPEX) ja osuus niiden toimintamenoista (OPEX), joka liittyy 3 ja 9 artiklan nojalla ympäristön kannalta kestävinä pidettäviin taloudellisiin toimintoihin liittyviin omaisuuseriin tai prosesseihin.

Liikevaihdon lisäksi siis muiden kuin rahoitusyhtiöiden tulee ilmoittaa taksonomiaselvityksensä myös pääomamenoista ja juoksevista kuluista, mikäli se on relevanttia. Taksonomian mukaisen toiminnan peilaaminen raportoinnissa tarkoittaa siis selvitystä siitä, missä määrin liikevaihdon, sijoitusten (investointien) tai kulujen voidaan katsoa olevan ympäristön kannalta kestäväällä pohjalla.

Vuodesta 2022 alkaen yritysten tulee raportoida nämä vuoden 2021 osalta kahden ensimmäisen ympäristötavoitteen mukaisesti. Seuraavina vuosina raportointivelvollisuus tulee laajentumaan myös muihin ympäristötavoitteisiin. Nämä ympäristötavoitteet tulee esittää niin, että sijoittaja voi ymmärtää rahoitustuotteen perustana olevat ympäristön kannalta kestävät taloudelliset toimet. (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/853 5 artikla) Lisäksi yrityksen tulee laatia perusteellinen kirjallinen selvitys näistä ympäristötavoitteista.

Näin toimiessa markkinoiden on helpompi määritellä todelliset ympäristövaikutukset. (EU Technical Expert Group on Sustainable Finance, 2020) Kun yrityksen toiminta täyttää EU-taksonomian kriteeristön, yritys voi sen jälkeen sertifioitua EU-taksonomian mukaiseksi (Lucarelli ym., 2020). Konkreettisesti tämä tarkoittaa, että yritys voi ilmoittaa olevansa 20 %:sesti taksonomian mukainen, tarkoittaen, että 20 % yrityksen toiminnoista on taksonomian mukaista ja loput 80 % ei ole. Eli yrityksen liikevaihdosta 20 % tukee EU:n kestävä kehityksen tavoitteita. (Korhonen & Tuomainen, 2021) Huomionarvoista on että, jos yrityksen toiminta ei olekaan linjassa EU-taksonomian kanssa, on asiasta ilmoitettava. (Lucarelli ym., 2020)

Komissio on tällä hetkellä valmistelemassa IT-työkalua, joka auttaisi taksonomian kriteerien käyttöönotossa ja oikeiden kriteerien löytämisessä omaan toimialaan liittyen. (European Commission, 2019) Tähän tarkoitukseen on tällä hetkellä luotu Excel-tiedosto, joka auttaa hahmottamaan kriteereitä. Tästä käytetään nimitystä EU-taksonomia ”kompassi”. Sen

käyttöohjeet sekä ladattava Excel-versio löytyvät Euroopan komission sivuilta. (European Commission, n.d.-d)

Jos yrityksen toimintaa ei vielä ole katettu taksonomian kriteeristössä, sen tulisi reflektoida omaa tilannettaan peilaamalla toimintaansa taksonomiaan liittyviin tietoihin. Näin ollen yritykset voisivat selventää ja perustella tiedoissaan, miksi taksonomia ei vielä kata heidän toimintaansa, eivätkä näin ollen voi täyttää kriteeristöä. Tämä luo arvokasta tietoa, jonka avulla taksonomian kriteeristöä voidaan täydentää jatkossa. (EU Technical Expert Group on Sustainable Finance, 2020)

2.2.3 EU-taksonomian vaikutuksia rakennus- ja kiinteistöalaan

Tässä alaluvussa käydään läpi pääpiirteittäin, millaisia päävaatimuksia ja DNSH-periaatteita rakennus- ja kiinteistöalalle on asetettu yleisesti. Huomionarvoista on, että taksonomia koskee koko rakennusala eli uudisrakentamista, korjausrakentamista ja infraa. EU-taksonomiassa rakennusala on jaettu karkeasti neljään luokkaan: uudet rakennukset, rakennusten peruskorjaus, yksittäiset korjaustoimenpiteet ja jo olemassa olevat rakennukset (Ramboll, n.d.).

Kiinteistöjen osalta energiatehokkuusluokka on keskeisin arviointikriteeri. (Mölsä, 2021) Uusien rakennusten osalta tämä tarkoittaa, että näiden tulisi olla 20 % määrättyjä energiavaatimustasoja parempia, mikä Suomessa vastaa yleensä A-luokkaa (Grandlund, 2021). Tämän lisäksi uusille rakennuksille on määritelty, että isojen rakennusten (>5000m²) kohdalla ilmatiiviys ja vaipan lämpösuorituskyky tulee testata ja rakennukselle tulee tehdä elinkaaren hiilijalanjälkilaskentaa (Ramboll, n.d.).

Vanhojen kiinteistöjen kohdalla, jotka on rakennettu ennen taksonomiaa, energialuokan vaatimuksena on A, jos tavoitteena on edistää vähähiilisyyteen siirtymistä tai energialuokka B, jos tavoitteena on edesauttaa ilmastonmuutokseen sopeutumista (Mölsä, 2021). Lisäksi suurien asuinkiinteistöjen (lämmityksen teho yli 290kW) energiankäyttöä tulee hallita tehokkaasti (Ramboll, n.d).

Tämän lisäksi esimerkiksi korjausrakentamisen osalta on määritelty, että rakennuksen energiatehokkuus tulee parantua 30 % lähtötasosta. Korjaustoimien on myös täytettävä EPBD-direktiin asettamat vaatimukset korjausrakentamiselle. (Ramboll, n.d.) EPBD-direktiivi eli rakennusten energiatehokkuusdirektiivin 2018/44/EU tavoitteena on nopeuttaa jo olemassa olevien rakennusten kustannustehokkaita peruskorjauksia ja lisätä älykkään teknologian käyttöä rakennuksissa. Direktiivin tavoitteena on vähähiilinen rakennuskanta ja ilmastomuutoksen hillintä. (Motiva, 2020)

Yksittäisten korjaustoimien kohdalta on määritelty muun muassa kriteereitä energiatehokkuuslaitteiden asennuksesta, huollosta ja korjauksesta sekä uusiutuvan energian teknologioiden asennuksesta, huollosta ja korjauksesta. Jälkimmäisen DNSH-periaatteiksi on määritelty muun muassa ne toiminnot, jotka edistävät uusiutuvan energian tavoitteen saavuttamista direktiivin (EU) 2018/2001 mukaisesti.

2.2.4 EU-taksonomia ei-raportointivelvollisille

Kuten aikaisemmin kävi ilmi, EU-taksonomia ei vielä tällä hetkellä kata kaikkia toimijoita. Taksonomia asettaa suuryrityksille pakolliset raportointivelvoitteet, mutta se on hyödyllinen arviointityökalu myös vapaaehtoiseen käyttöön. Vaikka yritys ei ole olisi tällä hetkellä taksonomiavelvollinen, olisi silti hyvä integroida EU-taksonomian kriteerit mukaan yrityksen toimintaan. Pienemmänkin yrityksen asiakas voi olla taksonomian piirissä, jolloin se vaikuttaa sitä kautta yrityksen toimiin. (Ecobio, 2021) Toisaalta, koska rahoituslaitoksilla on myös omat raportointivelvollisuutensa, voi lainan tai rahoituksen saaminen olla kiinni siitä, kuinka hyvin yritys täyttää taksonomian kriteereitä. Tässä aluvussa käydään läpi, mitä vaikutuksia pienemmät toimijat voivat saada ottaessaan käyttöön EU-taksonomian kriteerit vapaaehtoisesti.

EU-taksonomian avulla yrityksen saavat käyttöönsä objektiivisen kriteeristön määrittelemään yrityksen ympäristötoimintoja. Se auttaa yrityksen tuotteiden, projektien ja tuotantoportfolioiden järjestämistä kestäväksi, antamalla selkeitä raja-arvoja yrityksen toimiin. Lisäksi, EU-taksonomia yhtenäistää ja helpottaa toimijoiden ympäristötoimien vertailua. Toimijan sisäisesti käytettynä EU-taksonomia auttaa arvioimaan ympäristöriskejä

ja avaa uusia mahdollisuuksia strategiatasolla. Sitä voidaan käyttää myös oman toiminnan mittaamisessa: kuinka vastuullisia toimemme ovat oikeasti ja kuinka nämä peilautuvat muihin alamme toimijoihin? (Autelo, 2021)

Myös rahoitus- ja lainaneuvotteluissa taksonomian mukaisesti esitetyt ympäristötoimet voivat olla avuksi. Se havainnollistaa rahoittajille, kuinka yrityksen toimissa on ymmärretty kestävä kehitys ja kuinka se konkreettisesti heijastuu sen tuotteisiin ja palveluihin. Koska taksonomiaa ja sen kriteereitä tullaan jatkossa muokkaamaan ja laajentamaan uusiin toimialoihin, voi olla myös tulevaisuuden kannalta perusteltua aloittaa taksonomian mukainen toiminta jo nyt. Näin ollen yrityksen toimintaa on jo valmiiksi ohjattu kohti EU-taksonomian kriteereitä, jolloin sopeutuminen olisi helpompaa. (Ecobio, 2021)

2.3 Palveluiden tuotteistaminen

Tässä aluvuossa käydään läpi palveluiden tuotteistamisen teoriaa, jonka pohjalta muodostetaan tämän opinnäytetyön viitekehys yhdessä EU-taksonomian kanssa. Aluvuossa perehdytään myös palveluiden tuotteistamisprosessiin sekä siihen mitä tulee ottaa huomioon, kun asiantuntijuutta tuotteistetaan palveluksi.

2.3.1 Tuotteistamisen perusteet

Tuotteistamisen on määritelty tarkoittavan ”Sitä työtä, jonka tuloksena asiantuntemus tai osaaminen jalostuu myynti-, markkinointi- ja toimituskelpoiseksi palvelutuotteeksi.” (Parantainen, 2007, s. 10). Asiantuntijapalveluiden tuotteistaminen on siis palvelun määrittelyä, suunnittelua, kehittämistä, kuvaamista ja tuottamista siten, että asiakashyödyt maksivoituvat ja asiakasyrityksen tulostavoitteet saavutetaan. (Sipilä, 1996, s. 12)

Sipilän (1996) mukaan asiantuntijapalvelujen tuotteistamista tarvitaan, kun asiakkaalle kehitetään uutta palvelua tai ratkotaan monimutkaisia ongelmia. Asiantuntijapalveluiden tuotteistamisen keskiössä ovat laaja yleisnäkemys, pitkä kokemus, hyvät käsitevalmiudet ja luovuus. Suurimpina hyötyinä tuotteistamisessa nähdään paremman tiedon ja osaamisen jakaminen sekä yhteisen ymmärryksen muodostuminen. (Tuominen ym., 2015)

Kaikkea ei kuitenkaan ole kannattavaa tuotteistaa. Tuominen ym. (2015, s. 8) totesivat raportissaan, että tuotteistaminen pääsääntöisesti kannattaa, kun:

- Palveluun liittyy toistuva asiakastarve
- Palvelun toteutuksesta löytyy toistuvia osia
- Palvelu on strategian mukainen ja yrityskuvaan sopiva
- Palvelu on, tai ainakin voisi olla taloudellisesti kannattava
- Palvelun toteuttamiseen ja tuotteistamiseen löytyy kokemusta ja osaamista.

Palvelua tuotteistettaessa on siis erityisen tärkeää miettiä, onko tuotteistaminen kannattavaa. Tuotteistamisessa voidaan erottaa kaksi eri tasoa: ulkoinen ja sisäinen tuotteistaminen. (Tuominen ym., 2015) Sipilä (1996) kuvaa tätä jäävuoren tavoin: pinnan alla on sisäinen tuotteistaminen, joka sisältää työmenetelmät, tietokannat ja osaamisen kehitysjärjestelmät. Sipilän (1996, s. 47) mukaan sisäinen toiminnan systematisointi on edellytys ulkoiselle tuotteistamiselle, johon vastaavasti kuuluu tuotteen konkretisointi, tuotemerkki ja eri versiot tuotteistuksesta. Sisäinen tuotteistaminen on myös palvelutuotannon kuvaamista ja yhdenmukaistamista (Tuominen ym., 2015). Ulkoinen tuotteistaminen taas on asiakkaalle näkyvien palveluelementtien kuvaamista ja kiteyttämistä (Tuominen ym., 2015, s. 5)

Tuotteistamisprosessin eri muodot voidaan luokitella kolmeen: perinteinen, ketterä tai iteratiivinen. Perinteinen eli vaiheittainen tuotteistamisprosessi etenee lineaarisen suoraviivaisesti vaiheesta toiseen. Tuotteistaminen voidaan nähdä yhden kerran tapahtuvana ponnistuksena, jonka jälkeen tuotetta myydään ja tuotetaan, eikä sen suunnitteluun enää palata. Ketterässä tuotteistamisprosessissa keskitytään ensin ulkoiseen tuotteistamiseen. Tätä käytetään erityisesti silloin, kun tuote halutaan mahdollisimman nopeasti markkinoille. Tämä mahdollistaa sen, että tuotetta voidaan aloittaa myymään asiakkaille jo tuotteistamisprosessin aikana, jolloin palvelua jatkokehitetään ja tuotteistetaan loppuun ensimmäisten asiakkaiden kanssa. Iteratiivisessa tuotteistamisprosessissa taas keskiössä on palvelun vaiheittainen tuotteistaminen. Tämä tarkoittaa, että palvelua kehitetään asiakkaan kanssa vaihe vaiheelta. (Tuominen ym., 2015)

Tuotteistamiselle on myös määritelty eri asteita. Sipilän (1996) mukaan tuotteistamisella on neljä eri astetta: sisäisten työmenetelmien tuotteistaminen (sisäisiä työmenetelmiä ja toimintatapoja on systematisoitu), palvelun tuotetuki (palvelu, jossa käytetään apuna tuotetukea esim. tietokoneohjelmistoja), tuotteistettu palvelu (struktuurit, prosessit, menetelmät ja apuvälineet on tuotteistettu mahdollisimman pitkälle) ja monistettava tuote (monistettavissa ja jakelutielle annettavissa oleva tuote, joka on saatu fyysiseen tai sähköiseen muotoon).

Tuotteistettu palvelu voidaan jakaa kolmeen osaan: standardiosa, moduuliosa ja räätälöity osa. Standardiosa sisältää jokaiselle asiakkaalle samanlaisen palvelun. Moduuliosista taas valitaan asiakkaan tarpeisiin sopivat palaset, kun taas räätälöinti tarkoittaa asiakaskohtaista muokkausta. (Sipilä, 1996) Tuotteen jakaminen eri osiin auttaa myös hinnoittelussa. Tätä tukee Apusen ja Parantaisen (2014, s. 44) toteamus, jossa he suosittelevat, että asiakas joutuu itse valitsemaan, mitkä osat palvelusta jättää pois. Heidän mukaansa asiakas todennäköisesti jättää useamman moduuliosan lopulliseen sopimukseen, jos hänen tulee itse päättää, mistä osista hän luopuu.

Tuotteistamiselle on määritelty tiettyjä hyötyjä ja riskejä. Tuominen ym. (2015, s. 7) löysivät tutkimuksessaan kuusi keskeistä tuotteistamisen hyötyä:

- Palvelusta tulee tasalaatuisempi
- Palvelusta tulee toistettava
- Sisäinen tiedonjako ja yhteistyö tehostuvat
- Palvelun markkinointi ja myynti helpottuvat
- Riippuvuuksien ja synergioiden tunnistaminen helpottuvat
- Palvelun jatkokehittäminen helpottuu.

Vastaavasti riskeiksi Tuominen ym. (2015, s. 8) nostivat:

- Asiakasnäkökulma hukkuu
- Tuotteistaminen koetaan uhkana
- Henkilöstön motivaatio surkastuu

- Palvelusta tulee jäykkä
- Innovointi kangistuu.

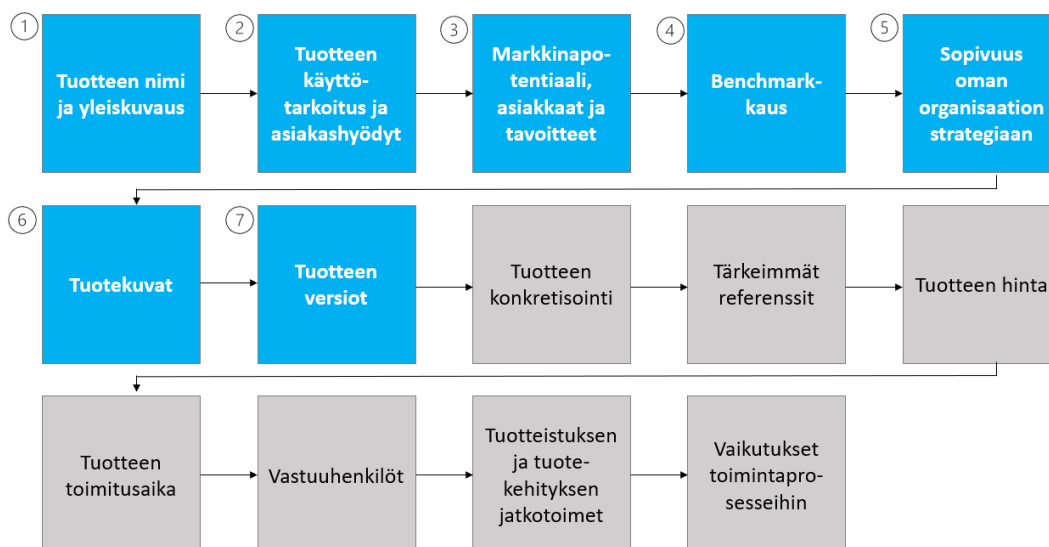
On siis tärkeää muistaa, että tuotteistamista ei saa viedä liian pitkälle, sillä silloin on vaarana, että palvelua on yksinkertaistettu liikaa. Liian tuotteistettu palvelu saattaa myös vähentää innovatiivista ajattelua asiantuntijatyössä, mikä saattaa johtaa asiakkaan kannalta sisältököyhään palveluun. (Tuominen ym., 2015) Myöskään asiakaslähtöisyys ei saa häiriintyä tuotteistamisen tiimoilta (Sipilä, 1996). Tähän auttaa asiakkaan osallistaminen, joka onkin tärkeää tuotteistamisessa (Tuominen ym., 2015).

2.3.2 Tuotteistamisprosessin vaiheet

Kun yritys on huomannut tarpeen kehittää palvelua tuotteelle, voidaan sen kehittäminen aloittaa. Tuotteistamisprosessille on luotu useita vaihtoehtoisia menetelmiä. Tässä opinnäytetyössä käytetään kuitenkin Sipilän (1996) luomaa listaa, joka sisältää 14 eri vaihetta. Tässä opinnäytetyössä näistä vaiheista käydään läpi lyhyesti kohdat 1–7, jättäen kohdat 8–14 tämän työn ulkopuolelle.

Kuva 3 havainnollistaa tuotteistamisprosessia. Sinisellä on merkitty vaiheet, jotka sisältyvät tähän opinnäytetyöhön ja harmaalla on merkitty vaiheet, jotka ovat rajattu ulkopuolelle.

Kuva 3. Tuotteistamisprosessin eri vaiheet (mukaillen Sipilä, 1996).

Ensimmäiseksi yrityksen tulee miettiä tuotteen nimi ja yleiskuvaus. Tämä sisältää myös tarkastelun: miksi tuote on otettu erityistarkasteluun ja miksi se on tärkeä? Toisessa vaiheessa mietitään tuotteen käyttötarkoitus ja asiakashyödyt. Mitä tarvetta tuote tulee vastaamaan ja miten sitä käytetään? Myös asiakaslupaukset ja -hyödyt tulisi tarkentaa. Tämä auttaa tuotteen myyntiargumenttien kehittämisessä. Kolmannessa vaiheessa mietitään markkinapotentiaali, asiakkaat ja tavoitteet. Yrityksen tulee kartoittaa: millaiset markkinat tuotteella on? Millaisiin euromääräisiin voittoihin tuotteella pyritään? Neljäs vaihe sisältää vertailuanalyysin (benchmarkkauksen). Samalla mietitään seuraavia kysymyksiä: Millaisia kilpailijoita tuotteella on? Mikä on kilpailijoiden asema markkinoilla? Tulisiko tuote korvaamaan jonkun jo olemassa olevan tuotteen vai pyrkiikö se uusille segmenteille? Viidennessä vaiheessa tutkitaan, kuinka hyvin tuote sopii yhteen oman organisaation kanssa. Sopiiko tuote strategiaan? Lisäksi tuotetta voidaan verrata jo olemassa olevaan tuotevalikoimaan. Kuudennessä valmistellaan tuotekuvaus. Tässä vaiheessa tulisi pohtia, mitä tuote sisältää kokonaisuudessaan. Myös tuotteen ydinkuvaus tulee selventää ja kuvata prosessi- tai toimintakaaviona. Seitsemäs kohta keskittyy hahmottamaan tuotteen versiot. Konkreettisesti nämä tarkoittavat edellisessä kappaleessa mainittuja moduuleita: standardiosa, moduuliosa ja räätälöity osa. Eli mitä osia tuotteeseen on mahdollista sisällyttää? (Sipilä, 1996, ss. 74–75)

Loput tuotekuvauksen rakenteista on rajattu tämän opinnäytetyön ulkopuolelle. Ne ovat Sipilän (1996) mukaan:

- Tuotteen konkretisointi
- Tärkeimmät referenssit
- Tuotteen hinta
- Tuotteen toimitusaika
- Vastuuhenkilöt
- Tuotteistuksen ja tuotekehityksen jatkotoimet
- Vaikutukset toimintaprosesseihin

Tuotteistamisprosessin seitsemän ensimmäistä vaihetta käydään läpi alaluvussa 5.2, jossa näitä vaiheita sovelletaan EU-taksonomian ympärille rakennettavaan palveluun.

2.4 Benchmarking tuotteistamisen tueksi

Benchmarkingia pidetään ennen kaikkea parantamisen työkaluna, joka auttaa vertaamaan jo olemassa olevia parhaita käytäntöjä. Sillä tarkoitetaan muiden yritysten, yleensä kilpailijoiden, tekemisten kartoitusta ja vertailua omaan toimintaan. (Bhutta & Huq, 1999) Maire ym. (2005) kuvailevat benchmarkingia prosessianalyysimenetelmäksi, jossa tunnistetaan parhaat käytännöt ja arvioidaan oman yrityksen toimintotapoja.

Koska Sipilän (1996) tuotteistamisprosessissa benchmarking on yksi tärkeä osa, tässä alaluvussa käydään läpi, kuinka kaksi asiantuntijayritystä ovat tuotteistaneet EU-taksonomian ja millä tavoin he tuovat esille tietouttaan aiheesta. Yritykset valikoituivat Google-haun perusteella, josta nämä yritykset erottautuivat edukseen. Läpikäytävät yritykset ovat EcoBio Oy ja Granlund Oy. Lisäksi esitellään, kuinka YLVA eli Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan varallisuudenhoitaja on tehnyt vastuullisuusraportointinsa EU-taksonomian osalta.

2.4.1 Ecobio Oy

Ecobio Oy on kestävän kehityksen konsultointipalveluja tarjoava asiantuntijayritys. Palveluihin kuuluu EcoBio Manager -pilvipalvelu, jossa asiakkaat saavat apua säädösten, kemikaalien ja riskien hallintaan. Asiakkaina heillä on eri alojen toimijoita kuten vientiteollisuus, satamat, energiayhtiöt, yliopistot ja julkinen sektori. (EcoBio, n.d.-a) Internetsivuillaan EcoBio Oy korostaa osaamista erityisesti ympäristön, kemian ja yritysvastuun osalta (Ecobio, n.d.-b). EcoBio Oy:n palveluiden lähtökohtia ovat liiketoiminnan syvällinen ymmärtäminen ja hyödyn tuottaminen sekä asiakkaalle että ympäristölle (EcoBio, n.d.-a).

EcoBio Oy on julkaissut sivuillaan useita kirjoituksia EU-taksonomiasta. Lisäksi yhteystiedot jättämällä on ladattavana erilaisia oppaita, jotka kuvailevat ja antavat perustietoja aiheesta. Oppaat on nimetty esimerkiksi ”New in Sustainable Finance: How to Apply EU’s Taxonomy Regulation and Reporting Requirements – Five steps to comply with the taxonomy

regulation”. Nämä välittävät mielikuvaa, että yrityksessä on paljon asiantuntijuutta ja tietoa aiheesta.

Lisäksi Ecobio Oy on järjestänyt vuonna 2021 seminaarin, jossa he kävivät EU-taksonomian perustietoja läpi. Samassa tilaisuudessa he julkaisivat oman työkalunsa EU-taksonomiaan liittyvien toimenpiteiden käytännön järjestämiseen yrityksissä. Työkalu on osa heidän aikaisempaa EcoBio Manager -pilvipalvelua. Sen sanotaan olevan ensimmäinen työkalu, joka on kehitetty EU-taksonomiaa varten. Heidän kotisivuillaan sitä kuvaillaan edistyneeksi SAAS-palveluksi, joka auttaa yritysvastuun hallinnassa. (EcoBio Manager, n.d.) SAAS-palveluilla tarkoitetaan pilvessä sijaitsevaa ohjelmistoa, jonka käytöstä yleensä maksetaan kuukausimaksua taholle, joka ylläpitää palvelua (Tsai ym. 2014). EcoBio Manager sisältää EU-taksonomian, määräyksien, kemikaalien ja riskien hallinnan. Teknologian ja tietokantojen mainostetaan olevan ajantasaisia sekä vaatimustenmukaisia, niin paikallisesti kuin maailmanlaajuisesti. Sivujen perusteella Manager-työkalulla voi hallinnoida EU-taksonomian lisäksi ISO 14001- ja ISO 45001 -sertifikaatteja. (EcoBio Manager, n.d.) Tämän lisäksi Ecobio Oy on järjestänyt yhteensä kolme muuta ilmaista online-esitystä aiheesta (Eventbrite, n.d).

2.4.2 Granlund Oy

Granlund Oy on kiinteistö- ja rakennusalan asiantuntijakonserni, jolla on laaja palveluportfolio asiakkailleen. Nettisivujensa mukaan yritys panostaa alan tuottavuuden parantamiseen, digitaalisaation edistämiseen, uusiin energiaratkaisuihin sekä vastuullisuuteen. (Granlund, n.d.-a)

Granlund Oy on järjestänyt vuonna 2021 webinaarin, jossa oli mukana puhumassa EU-taksonomian kriteerien suunnittelussa mukana ollut Rakennusteollisuuden ympäristö- ja energiajohtaja Pekka Vuorinen. Lisäksi yrityksen ylläpitämässä Energianmurtaajat-podcastissa, joka löytyy Spotifysta, käsitellään EU-taksonomiaa ja sen vaikutuksia rakennusalan toimijoihin yleisellä tasolla. Palveluportfoliossaan yritys on listannut EU-taksonomia -raportoinnin vastuullisuuspalveluidensa alle. Sivullaan yritys kertoo EU-taksonomiapalvelunsa sisältävän raportointiapua sekä opastusta siitä kuinka kiinteistöt ja rakennushankkeet ohjataan taksonomian mukaisiksi. (Granlund, n.d.-b)

2.4.3 YLVA

YLVA:n liiketoiminta keskittyy kiinteistö- ja finanssisijoituksiin sekä ravintola-alaan. Sen tarkoituksena on turvata Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan omaisuus kestävästi ja pitkäjänteisesti, luottaen pitkän aikavälin arvonnousuun. (YLVA, n.d.)

YLVA on vuoden 2020 vastuullisuusraportissaan nostanut yhdeksi osa-alueeksi EU-taksonomiasta raportoinnin. YLVA:n raportissa nousee esille, että ravintola-alalle ei ole määritelty erikseen kriteereitä EU-taksonomiassa. Raportissa nousee kuitenkin hyvin esille alaluvussa 2.2.3 läpi käydyt kriteerit koskien rakennus- ja kiinteistöalaa. Ennen vuoden 2020 loppua rakennettujen kiinteistöjen tulee kuulua energiatehokkuusluokkaan A edistääkseen vähähiilisyteen siirtymistä tai energialuokkaan B edesauttaakseen ilmastonmuutokseen sopeutumista. Kerta YLVA:n rakennukset eivät täyttäneet näitä, on raportointi hyvin yksinkertaista: EU-taksonomian mukainen liikevaihto on 0 %. (YLVA, 2020)

Kuitenkin YLVA:n vuoden 2020 investointeihin kuuluvat uudisrakennus Lyyra, Kaivopiha sekä Grand Hotel onnistuivat saavuttamaan, riippuen kriteerien tulkinnasta, 7–93 % taksonomian mukaisuuden. YLVA:n uudisrakennus Lyyra täyttää heidän raporttinsa mukaan ainakin osittain EU-taksonomian kriteeristöä koskien ilmastonmuutoksen hillintää. (YLVA, 2020) Raportissa kuitenkin kritisoidaan kriteerien vaikeaselkoisuutta, kuinka sitovia ne ovat ja onko kriteereissä joustomahdollisuutta. Lyyraa tarkastellaan tarkemmin ilmastonmuutoksen hillinnän näkökulmasta, missä taksonomia asettaa uudisrakennuksille kolme päävaatimusta koskien energiatehokkuusluokkaa, ilmatiiviyyttä ja lämpövuotoja. Raportissaan he käyvät läpi kunkin päävaatimuksen yksitellen, kertoen samalla, kuinka Lyyra täyttää tai ei täytä vaatimusta. Tämän jälkeen raportissa käydään läpi jokainen DNSH-periaate. Sama toistettiin myös YLVA:n Kaivopihalle ja Grand Hotellille.

Ilmastonmuutokseen sopeutumista edesauttavaksi toiminnaksi laskettiin YLVA:n tekemä energiatehokkuushanke, joka ainakin heidän käsityksensä mukaan voitaisiin laskea tähän kuuluvaksi. Tästä he saivat taksonomiaprosentiksi 7. Tässä on kuitenkin hieman tulkinnanvaraa, sillä kyseinen energiatehokkuusremontti ei nostanut kiinteistöä A-

energialuokkaan, minkä vuoksi he ovat tulkinneet toimien kuuluvan ilmastonmuutokseen sopeutuvaksi toiminnaksi. (YLVA, 2020)

Tiivistettynä voidaan sanoa, että yritykset ovat jo osittain alkaneet julkistaa ja kehittämään EU-taksonomiaan liittyviä palveluitaan. Osaamista ei kuitenkaan erikseen nosteta esille, vaan toimet ovat integroituna vanhoihin palveluihin. Mutta, kuten YLVA:n esimerkistä nousi esille, taksonomian mukainen raportointi on tällä hetkellä vielä hyvin tulkinnanvaraista.

3 Tiedonkeruu ja tutkimuksen tekeminen

Tämä luku esittelee tämän opinnäytetyön data- ja metodivalinnat. Ensiksi esitellään tutkimuksen perusrakenne. Tämän jälkeen käydään läpi datankeräämisprosessi ja perustellaan datavalinnat. Sen jälkeen esitellään haastatteluista kerätyn datan analysointiprosessi. Lopuksi perehdytään tutkimuksen luotettavuuteen.

Tämä opinnäytetyö on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Laadullinen tutkimus on omiaan tutkimuksissa, joissa pyritään ymmärtämään laajoja kokonaisuuksia. Laadullinen tutkimus myös antaa liikkumavaraa tutkimuksen edetessä, varsinkin kun aihetta ei ole tutkittu paljon. (Eriksson & Kovalainen, 2008) Tämä sopii erityisesti tämän opinnäytetyön aiheen kanssa, sillä EU-taksonomiasta ei ole vielä paljoa tutkimustietoa, jos ei oteta huomioon EU:n omia raportteja aiheesta.

Koska aiheesta ei löydy montaa tutkimusta, on perusteltua käyttää laajamittaista tapaustutkimusta, joka antaa mahdollisuuden yleistää tutkimuksen tuloksia koskemaan laajempaa joukkoa. (Eriksson & Kovalainen, 2008) Tämän opinnäytetyön tapauksessa tämä joukko tarkoittaa EcoReal Oy:n asiakkaita. Koska kyseessä on laaja tapaustutkimus, on tutkimuskysymykset laadittava niin, että ne tukevat tämän tyyppistä tutkimusta (Eriksson & Kovalainen, 2008). Tämän opinnäytetyön kannalta tämä tarkoittaa, että tutkimuskysymyksillä pyritään selvittämään tiettyä tapausta, eli EU-taksonomiaa ja sen tuotteistamista, ja mitä siitä voidaan oppia, kun asiaa tutkitaan. Tässä työssä pyritään siis selvittämään, millä tavoin asiakkaat haluaisivat tulla palvelluksi EU-taksonomiaan liittyvissä kysymyksissä.

3.1 Data

Jotta tutkimus pystyi vastaamaan tutkimuskysymyksiin vaadittavalla laajuudella, tutkimus sisälsi kolme haastattelua. Nämä koostuivat eri toimialojen edustajista, joiden toimintaan EU-taksonomia tulee vaikuttamaan. Suositeltava määrä haastateltavia kvalitatiivisessa tutkimuksessa vaihtelee lähteittäin. Yin (2009) suosittelee vähintään viittä haastateltavaa, kun taas Creswell (2007) toteaa, että kolme on riittävä. Ottaen huomioon tämän työn laajuuden, voidaan sanoa, että valittu haastateltavien määrä on kohtuullinen suhteutettaessa työn tarkoitukseen.

Haastateltavat valikoituivat EcoReal Oy:n nykyisistä asiakkaista. Potentiaalisia haastateltavia lähestyttiin toimeksiantajan kautta lokakuun 2021 aikana, jonka jälkeen haastatteluajankohdat sovittiin sähköpostitse. Haastateltavat valittiin siis harkinnanvaraisesti, eli kyseessä oli harkinnanvarainen näyte perusjoukosta (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006). Tällä pystyttiin varmistamaan, että haastateltavat koostuvat eri toimialoista, jolloin tulokset olisivat tutkimusmuotoilun mukaisesti yleistettävissä koskemaan laajempaa asiakaskuntaa.

Haastatteluissa pyrittiin saamaan käsitys, siitä kuinka hyvin yrityksellä on jo hallussa EU-taksonomiaan liittyvät toimet ja millaiset palvelumuodot he ovat kokeneet itselleen mieluisimmiksi. Tämän vuoksi haastattelut olivat puolistrukturoituja haastatteluja, jotta haastattelutilanteessa jäisi tilaa esittää tarkentavia kysymyksiä. Tämä on erityisen tärkeää tutkimuksissa, joista ei ole vielä kertynyt riittävästi tutkittua tietoa. (Eriksson & Kovalainen, 2008) Haastattelurunko löytyy liitteestä 2. Haastattelut toteutettiin suomeksi, joka toimi yhteisenä äidinkielenä haastateltavien kesken.

Haastattelut ja analysointi toteutettiin anonyymistä, jotta haastateltavat pystyivät ilmaisemaan mielipiteensä vapaasti. Haastateltavien määrästä johtuen myöskin toimialatiedot vastausten käsittelyn yhteydessä päätettiin pitää anonyyminä. Haastattelut pidettiin lokakuun 2021 aikana Microsoft Teamsin välityksellä, jonka kautta haastattelut myös nauhoitettiin. Haastattelukysymyksiä ei lähetetty etukäteen. Haastattelut kestivät noin 30 minuuttia ja paikalla oli kulloinkin yksi yrityksen edustaja. Koska tutkimuksen data on

itsetoteutetuista haastatteluista, on kyseessä ensijainen data (Eriksson & Kovalainen, 2008). Haastatteluiden nauhoitukset on poistettu tämän opinnäytetyön valmistumisen yhteydessä.

3.2 Metodologia

Haastatteluiden jälkeen haastattelut litteroitiin yleiskielisesti. Tällä tarkoitetaan, että haastateltavan puheet kirjoitettiin ylös kuten he sanoivat, mutta eleitä ja äännähdyksiä ei kirjattu ylös. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006)

Litteroidut haastattelut analysoitiin temaattisesti käyttäen sekä Microsoft Wordia että PowerPointia -työkaluja. Tämä oli mahdollista, koska haastatteluista saatu datan määrä oli hallittavissa näiden avulla. Temaattisen analyysin avulla pystyttiin saamaan selville haastatteluissa esiin tulleita teemoja. Temaattisen analyysin tukena käytettiin tunnettua kuuden kohdan viitekehystä, jonka on kehittänyt Braun ja Clarke (2006). Viitekehystä on käytetty laajasti temaattisen analyysin apuna, koska se tarjoaa selkeät vaiheet analyysille (Maguire & Delahunt, 2017). Vapaasti suomennettuna viitekehysten eri vaiheet ovat:

1. Dataan tutustuminen
2. Ensimmäisten koodien luominen
3. Teemojen etsiminen
4. Mahdollisten teemojen tarkastelu
5. Teemojen määrittäminen ja nimeäminen
6. Raportin laatiminen (Braun & Clarke, 2006, s. 87)

Ensimmäinen vaihe tuli luonnollisesti samalla, kun haastattelut litteroitiin. Samalla ylös laitettiin alustavia koodeja, eli aihepiirejä ja sanoja, joita tuli ilmi litteroidessa. Tämän jälkeen koodeja alettiin merkitä systemaattisesti. Tässä vaiheessa koodaukset tehtiin Microsoft Wordissa. Seuraavaksi käytiin läpi mahdollisia esiin nousseita teemoja. Löydettyjä teemoja siirrettiin Microsoft PowerPointtiin. Tässä käytettiin apuna mind map -kaavioita, joiden avulla pystyttiin hahmottamaan, mitä koodeja eri teemojen alle kuuluu. Tämä auttoi myös seuraavan vaiheen mahdollisten teemojen tarkastelua. Temaattiseen kartan valmistuttua, siirryttiin nimeämään teemoja. Nämä teemat on esitelty luvussa 4 Tulosten esittely.

3.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tässä alaluvussa käydään läpi tämän opinnäytetyön luotettavuutta. Apuna käytetään kvalitatiivisessa tutkimuksessa usein käytettyä Guban ja Lincolmin (1985) viiden kohdan kriteeristöä. Nämä kohdat ovat: uskottavuus (credibility), luotettavuus (dependability), vahvistettavuus (confirmability), siirrettävyys (transferability) ja aitous (authenticity). Näiden tarkoituksena on luoda selkeä kuva tutkimuksen luotettavuudesta. Tutkimuksen luotettavuuden arviointi on tärkeää erityisesti kvalitatiivisessa tutkimuksessa, koska sitä kuvaillaan usein ”pehmeäksi” tutkimukseksi (Cope, 2014).

Ensimmäinen kohta, uskottavuus (credibility), sisältää totuudenmukaisen analyysin datasta, tutkimukseen osallistujista sekä tutkijan kyvystä suorittaa tutkimus (Cope, 2014). Olen aikaisemmin toteuttanut kauppatieteiden pro-gradu -tutkielman arvosanalla ”erittäin hyvä”, joka vastasi laajuudessaan 30 opintopistettä. Kuitenkin koen, että olen tutkijana vielä aloittelija, joten kokemattomuus on voinut vaikuttaa tähän opinnäytetyöhön. Olen kuitenkin tehnyt parhaani tutustumalla tieteellisen kirjoittamisen eettisiin ohjeisiin sekä opinnäytetyön vaatimuksiin. Datan luotettavuuden osalta olen selkeästi esittänyt perustelut ja valintakriteerit valitsemilleni metodeille.

Luotettavuus-kohdassa (dependability) pohditaan datan analysointiosuutta (Cope, 2014). Jotta datan analysointi täyttäisi akateemisen tutkimuksen kriteerit, käytin analysoinnissa apuna kuuden kohdan viitekehystä, jonka on kehittänyt Braun ja Clarke (2006). Ottaen kuitenkin huomioon, että olen ainoa tutkija, joka analysoi datan, on aina mahdollisuus, että datan analysoinnissa on tullut erheitä. Kuitenkin pidin tämän tiukasti mielessäni analysointivaiheessa, ja keskityin datan puolueettomaan ja tarkkaan analysointiin.

Vahvistettavuus-kohdassa (confirmability) pohditaan, kuinka vahvistettavia datan tulokset ovat (Cope, 2014). Tämä liittyy vahvasti luotettavuus-kohtaan. Tähän kohtaan pätee samat toimenpiteet kuin edellisessä kappaleessa: koska olin ainoa henkilö, joka analysoi datan, pyrin tietoisesti olemaan mahdollisimman neutraali dataa analysoidessani.

Siirrettävyydellä (transferability) tarkoitetaan, että työn tulokset on mahdollista yleistää koskemaan laajempaa joukkoa kuin alkuperäisessä tutkimuksessa on tarkasteltu. Tässä opinnäytetyössä on esitetty selkeästi perustelut valituille metodeille. Koska tutkimuksen tarkoituksena oli luoda perustelut ja alustava ehdotelma siitä kuinka EU-taksonomiaa voisi tuotteistaa, oli haastateltavia valittaessa tärkeää valita eri toimialojen edustajia erilaisilla taustoilla. Tämä suoritettiin onnistuneesti, joten olen luottavainen, että tutkimuksen tulokset ovat yleistettävissä koskemaan toimeksiantajan muitakin nykyisiä ja tulevia asiakkaita.

Lopuksi, aitous (authenticity) pyrkii varmistamaan tutkimuksen autenttisuuden. Jotta tutkimustulokset pohjautuisivat aitoon tietoon, tulosten esittely sisältää suoria lainauksia haastatteluista. Suorat lainaukset antavat autenttisemmän mielikuvan ja vivahteen haastateltavien mielipiteistä.

4 Tulosten esittely

Tässä luvussa esitetään haastatteluiden tulokset. Tulokset on lajiteltu tutkimuskysymysten mukaan, sisällyttäen suoria lainauksia haastatteluista. Loppuun on koottu myös muita esille tulleita asioita, jotka olen kokenut relevanteiksi ja huomion arvoisiksi tämän opinnäytetyön kannalta. Haastateltavat on anonymiteetin vuoksi nimetty: Haastateltava A, Haastateltava B ja Haastateltava C.

4.1 EU-taksonomian vaikutus yrityksiin

Kysyttäessä, millainen ymmärrys haastateltavilla on EU-taksonomiasta, tulokset ovat hyvin yhteneväiset. Pääsääntöisesti vastauksena on, että haastateltava on ainakin tietoinen, mitä asialla tarkoitetaan. Tai ainakin heidän yrityksessään aihetta on jo alettu tutkimaan, eli miten EU-taksonomia tulee vaikuttamaan heidän omaan toimintaansa.

On kahlattu delegoitu säädös läpi, tiedostetaan mitä se tulee tarkoittamaan omaan toimialaan nähden. – Haastateltava A

Haastateltava A:n mukaan heidän yrityksensä on jo tehnyt pientä pilotointia aiheesta. Eli heillä on hyvin selkeä kuva siitä, miten EU-taksonomia vaikuttaa ainakin nykyisillä säädöksillä heidän yritykseensä.

Haastateltava B totesi, että vaikka heidän yrityksessään EU-taksonomiaa on jo mietitty paljonkin, hänen oma tietämyksensä on yleisellä tasolla. Tämä johtuu työnkuvasta. Hänen mukaansa joku toinen on jo valmiiksi miettinyt hänen työnsä kannalta EU-taksonomian vaikutukset, joten hän voi unohtaa EU-taksonomian: hän vain siirtyy toteuttamaan työtään uusin kriteerein, jotka hänelle on annettu.

Haastatteluista tuli selväksi, että jos yritys on jo omissa toimissaan ottanut ympäristöasiat laajasti huomioon, taksonomian vaikutusta ei loppujen lopuksi pidetä suurena. Tämä johtuu siitä, että haastatteluiden mukaan yrityksissä seurataan jo hyvin paljon eri ympäristöön liittyviä toimia ja näistä saadaan jo valmista dataa.

Haastateltavien B ja C osalta EU-taksonomiaan liittyvää aineistoa käy läpi heidän lakimiehensä. He kokevat, että toistaiseksi se ei vaikuta suoraan heidän omaan työhönsä. Heidän mukaansa heidän työnsä koskee enemmän taksonomian kriteerien teknistä puolta, eli he ottavat käyttöön lakimiesten valmiiksi pureskellut toimet.

Meidän lakimiehet lukee lakipykälää. – Haastateltava B

EU-taksonomian laajuus on kuitenkin tunnistettu kaikkien haastateltavien työpaikoilla. Heidän mukaansa se vaatii paljon eri osa-alueiden huomioimista, mikä taas vaatii paljon resursseja.

Enää ei auta, että yrityksessä on oma sustishenkilö, vaan taksonomian vuoksi sustis tulee integroida koko yrityksen toimintaan. – Haastateltava C
(Kirjoittajan huomio: ”sustiksella” tarkoitetaan sustainabilityä eli kestäväää kehitystä)

Tämä saattaa vaatia isojakin muutoksia organisaation sisällä, koska EU-taksonomia tulee mahdollisesti, riippuen yrityksen toimialasta, vaikuttamaan hyvin merkittävästi koko organisaatioon. Haastateltava C:n mukaan enää ei riitä, että yrityksessä on vain yksi henkilö

hoitamassa kestävään kehitykseen liittyviä toimia – EU-taksonomia voi mahdollisesti integroitua yrityksen kaikkien työntekijöiden pöydälle eri painoarvoin.

4.2 Asiantuntijuuden tuotteistaminen palveluksi

Haastatteluissa pyrittiin saamaan selville, millaisesta palvelusta haastateltavat ovat pitäneet aikaisemmin ja mikä on tehnyt kyseisestä palvelusta mieluisan. Yhtenä selkeänä palvelumuotona nousi esille avaimet käteen -palvelu. Tämä ei sinänsä ollut yllättävää, koska haastateltavat olivat EcoReal Oy:n asiakkaita ja yrityksen toimintaan kuuluu avaimet käteen -periaate. Kyseisen palvelumuodon koettiin säästävän yrityksen omia resursseja ja aikaa.

Avaimet käteen -palvelulla säästän mahdollisimman paljon omia resursseja, mahdollisimman valmista raportointia ja apua. – Haastateltava B

Avaimet käteen -palvelu koettiin myös helpoksi ratkaisuksi, osin siksi koska EcoReal Oy on viestinnässään konkretisoinut, kuinka paljon asiakasyritykseltä itseltään menisi aikaa asian hoitamiseen. Sen myös koettiin säästävän yritykseltä rahaa, koska ei ole tarvetta rekrytoida uusia ihmisiä taloon, vaan asiantuntijuuden tietyn osa-alueen voi ulkoistaa. Haastateltava C:n mukaan ei ole järkevää eikä edes kannattavaa pitää kaikkea osaamista yrityksessä.

Myös seminaarit sekä luennot aiheesta saivat kannatusta. Tämä jakoi kuitenkin hieman mielipiteitä: Haastateltava A oli sitä mieltä, että seminaareja on jo tarpeeksi, kun taas Haastateltava C:n mielestä seminaareja tulisi olla enemmän. Haastateltava C tosin toivoi enemmän toimialakohtaisia seminaareja, joissa käytäisiin konkreettisesti läpi, kuinka EU-taksonomia tulisi vaikuttamaan esimerkiksi kiinteistöalaan. Haastateltava B puolestaan toivoi seminaareja nimenomaan tiedon ylläpitämisen näkökulmasta, eli uusia seminaareja sitä mukaa kun EU-taksonomia kehittyy. Hän kuitenkin totesi, että monesti samat asiat voi myös kiteyttää sähköpostiin.

Haastatteluiden perusteella seminaarit auttavat asiakasyritystä saamaan käsityksen, miten EU-taksonomia tulee vaikuttamaan juuri heidän alaansa. Se myös luo mielikuvaa, kuinka

hyvin palveluntarjoaja tietää aiheesta. Tätä mielikuvaa pidettiin hyvin tärkeänä. Kun yritys tarjoaa asiantuntijapalvelua, tulee sillä olla parempi käsitys aiheesta kuin asiakasyrityksellä.

Palveluntuottajan tiedot tulee olla enemmän ajantasalla kuin omat tiedot, eli pitää olla jotain sellaista tietoa, mitä itse ei voi saada, kun kahlaa asioita läpi. –

Haastateltava A

Haastatteluissa nousi myös esille viikkokirjeen tyylliset kuukausikirjeet, joissa tiedotettaisiin taksonomian uusimmista muutoksista. Kuukausikirjeiden toivottaisiin olevan mahdollisimman selkeitä. Myös otsikoiden tulisi olla hiottuja, jotta ne kiinnittäisivät huomion.

Puhuttaessa asiantuntijapalvelun ostamisesta, haastateltavat korostivat erityisesti helppoutta, yksinkertaisuutta ja konkreettisuutta. Asiat toivottiin käytävän läpi esimerkein, ilman lakimiesten jargonia.

Keep it simple, keep it stupid. Pidetään asiat selkeinä ja jätetään se juristijargon pois. Yksinkertaisesti asiat esille. Käytännön esimerkkejä, mitä tarkoittaa yritykselle. – Haastateltava B

Vaikka avaimet käteen -palvelulla saataisiin helpotettua omaa työkuormaa, haastatteluissa nousi esille kommunikoinnin tärkeys asiantuntijapalvelua ostaessa. Haastateltava A:n ja B:n mukaan on tärkeää, että yrityksen kanssa ollaan samoilla linjoilla siitä, mikä tulee olemaan palvelun lopputulos. Kun asioista kommunikoidaan onnistuneesti, on myös tuotetta helpompi muokata asiakasyrityksen tarpeiden mukaan.

4.3 Muut esille nousseet asiat

Haastatteluissa nousi hyvin esille, kuinka henkilön oma työnkuva vaikuttaa siihen, kuinka hyvin perillä haastateltava oli EU-taksonomiasta. Tähän vaikuttaa myös yritys, jota haastateltava edusti. Kysyttäessä yrityksen nykyistä ympäristöasioiden tasoa vastaukset vaihtelivat. Tämä vaikutti myös selkeästi haastateltavien vastauksiin EU-taksonomiasta. On tärkeää muistaa ympäristöasioihin liittyvien palvelujen kohdalla, että kaikki yritykset eivät

välttämättä halua edistää ilmastoasioita enempää kuin on tarpeen, mikä tuleekin huomioida myös palvelun tuotteistamisessa. Myös yritysten tietotaso EU-taksonomiasta vaihtelee paljon, mikä tulee ottaa huomioon.

Pitää ymmärtää se kaksijakoisuus, et osa on jo pitkällä ja osa ei ymmärrä, mitä se termi tarkoittaa. – Haastateltava A

EU-taksonomiaa pidettiin hyvänä asiana. Haastateltava A:n mukaan se tulee erottamaan niin sanotusti ”jyvät akanoista”. Sen todettiin myös selkeyttävän vastuullisuuden kenttää, koska se tuo tasa-arvoisen tavan esittää asiat. Haastateltavien mukaan se tulee vähentämään viherpesua, sillä EU-taksonomia tulee vaatimaan oikeita toimia, jos yritys haluaa edullisempaa rahoitusta.

Suoraan sanottuna sieltä tippuu keskusteluista pois sitä viherpesua, mikä on ollut minulle aina punainen vaate. – Haastateltava A

Haastatteluissa myös tunnistettiin, että jos yritys ottaa jo tällä hetkellä huomioon ympäristöasiat laajasti, nämä yritykset tulevat saamaan kilpailuetua. Tätä perusteltiin sillä, että näillä yrityksillä on jo valmista dataa ja osajia ympäristöasioissa. Nämä yritykset ovat myös lähtökohtaisesti enemmän tietoisia uusista ympäristöön liittyvistä direktiiveistä sekä muusta sääntelystä.

Mahdollisena ongelmana Haastateltava C piti sitä kuinka yritysten johto saadaan ymmärtämään EU-taksonomiaa. Nykyään on voinut riittää, että yrityksen oma ympäristöosasto hoitaa asioita, mutta EU-taksonomia vaatii myös vankkaa talous- ja rahoitusosaamista.

Tää EU-taksonomia tulee pakosti myös toimarien työpöydälle, jolloin heidän on myös ymmärrettävä, mitä tällä tarkoitetaan. Jos yrityksen johto ei tätä ymmärrä, tulee EU-taksonomian integrointi yritykseen olemaan hyvin hankalaa. – Haastateltava C

Haastateltava C:n mukaan EU-taksonomia tulisi tuotteistaa eri näkökulmista yrityksen eri tasoille: ylimmälle johdolle talousnäkökulmasta ja alimmalle portaalle siitä näkökulmasta, miten EU-taksonomian kriteerit vaikuttavat juuri heidän työhönsä.

Haastateltava C nosti myös esille, että EU-taksonomiaan liittyviä palveluita ei ole ollut vielä markkinoilla, mikä on osittain pakottanut ympäristötietoiset yritykset ottamaan asiasta itse selvää. Hänen mukaansa palveluita tullaan ehdottomasti tarvitsemaan yhä enenevässä määrin, varsinkin kun muutkin ympäristötavoitteet tulevat raportoitavaksi.

5 Tulosten tarkastelu ja pohdinta

Tässä luvussa tullaan vastaamaan tämän opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin tietoperustan ja haastatteluiden perusteella. Ensiksi vastataan kahteen ensimmäiseen tutkimuskysymykseen: Mitä EU-taksonomia tarkoittaa ja kuinka EU-taksonomia tulee vaikuttamaan yrityksiin. Sen jälkeen annetaan vastaus viimeiseen tutkimuskysymykseen: Millä tavoin EU-taksonomiaan liittyviä toimenpiteitä voidaan tuotteistaa? Tätä kysymystä lähestytään ensin esittämällä alaluvussa 5.2 läpikäyty EU-taksonomian tuotteistamisprosessin, jonka jälkeen alaluvussa 5.3 käydään läpi, miltä EU-taksonomian ympärille rakennettu palvelu voisi näyttää asiantuntijayrityksen näkökulmasta.

5.1 EU-taksonomia pähkinäkuoressa

Vastaus ensimmäiseen tutkimuskysymykseen, eli mitä EU-taksonomia tarkoittaa, tulee suoraan tietoperustasta. EU-taksonomia, eli kestävän rahoituksen luokittelujärjestelmä tulee antamaan kriteerit sille, kuinka taksonomiavelvollisten yritysten tulee ilmoittaa heidän taksonomian mukainen toimintansa, esimerkiksi vuosiraportissa, saadakseen edullisempaa rahoitusta. EU-taksonomia tulee voimaan osittain vuoden 2022 alussa. Ensiksi se koskee kolmea ryhmää:

1. Finanssimarkkinatoimijat, jotka asettavat saataville rahoitustuotteita

2. Suuremmat yritykset, jotka työllistävät yli 500 henkeä (jatkossa suuryritykset), ja jotka on jo edellytetty tekemään muitakin kuin taloudellisia selvityksiä CSRD-direktiivin nojalla
3. EU ja jäsenvaltiot, kun ne asettavat julkisia toimenpiteitä, standardeja tai etikettejä vihreille rahoitustuotteille tai joukkovelkakirjoille. (EU Technical Expert Group on Sustainable Finance, 2020)

EU-taksonomia koostuu kolmesta pääkriteeristä, joiden avulla yritys voi määrittellä, onko sen toiminta ympäristön kannalta kestävä. Nämä kriteerit ovat:

1. Toiminnan tulee hyödyttää merkittävästi vähintään yhtä kuudesta ympäristötavoitteesta
2. Toiminta on tuottamatta merkittävää haittaa viidelle muulle tavoitteelle (DNSH; do no significant harm -periaate)
3. Toiminnan oltava YK:n, OECD:n ja ILO:n eettisten työ- ja ihmisoikeusperiaatteiden mukainen. (European Commission, n.d.-a)

Yritysten, jotka ovat taksonomiavelvollisia, on hyödytettävä listan kohdan yksi mukaisesti vähintään yhtä kuudesta ympäristötavoitteesta, jotka ovat:

- Ilmastonmuutoksen hillintä
- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen
- Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojele
- Siirtyminen kiertotalouteen
- Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen
- Biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojele ja ennallistaminen.

Taksonomiavelvollisten yritysten tulee vuonna 2022 raportoida, kuinka monta prosenttia heidän vuoden 2021 liikevaihdosta ja investoinneista on kahden ensimmäisen ympäristötavoitteen mukaista. Tämän lisäksi yrityksen tulee täyttää DNSH-periaatteet. Täyttääkseen tämän, yrityksen tulee olla tuottamatta merkittävää haittaa lopuille viidelle ympäristötavoitteelle. Yrityksen tulee raportoida, kuinka se täyttää tämän vaatimuksen.

Raportointi molempien kohdalla voi olla sekä kvantitatiivinen että kvalitatiivinen, riippuen kriteereistä. Tämän lisäksi yrityksen tulee raportoida kirjallisesti, kuinka sen toiminta täyttää kolmannessa kriteerissä määritellyt vähittäisvaatimukset ihmisoikeusperiaatteista.

Raportoinnissa tulee ottaa huomioon, että yrityksen toiminta voi täyttää kriteerit kahdella tavalla: joko yrityksen oman sisäisen toiminnan avulla tai mahdollistavilla toiminnoilla (katso 2.2.2).

Vastaus toiseen tutkimuskysymykseen, eli kuinka EU-taksonomia tulee vaikuttamaan yrityksiin riippuu tietoperustan ja haastatteluiden mukaan seuraavista seikoista: onko yritys taksonomiavelvollinen, mikä on yrityksen toimiala ja kuinka hyvin yrityksessä tällä hetkellä otetaan ympäristöasiat huomioon.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/852 1 artikla määrittelee EU-taksonomian soveltamisalan. Jos yritys kuuluu soveltamisalaan, on sen vuoden 2022 alussa raportoitava taksonomiavelvollisuuksien mukaisesti vuosi 2021. Jos yritys ei tee näin, on sakko mahdollinen (asetus 2020/852 8 artikla). Tämä erottaa ei-taksonomiavelvollisen taksonomiavelvollisesta. Jos yritys ei kuulu taksonomian soveltamisalaan, se voi silti raportoida taksonomian mukaisesta toiminnasta. Yritystä ei kuitenkaan uhkaa sakko, jos se ei tee tätä.

EU-taksonomiassa on otettu huomioon alat, jotka kattavat jopa 80 % kaikista toimista, jotka ovat vastuussa EU-alueen kasvihuonepäästöistä (Schütze & Stede, 2020). Näin ollen myös yrityksen toimiala vaikuttaa siihen millä tavoin EU-taksonomia tulee liittymään sen toimiin. EU-taksonomia ei siis kata kaikkia toimialoja, ja esimerkiksi ravintola-ala on jätetty ulkopuolelle. Jos yrityksen toimialaa ei ole määritelty EU-taksonomiassa, ei sen ole myöskään pakko raportoida EU-taksonomian mukaisesti. Jos yritys kuitenkin kokee, että myös sen toimiala kuuluisi olla mukana EU-taksonomiassa, voi asiasta antaa selvityksen EU-taksonomian työryhmälle.

Kolmas tekijä, joka tulee vaikuttamaan siihen, kuinka EU-taksonomia vaikuttaa yrityksiin, on kuinka hyvin yrityksessä tällä hetkellä otetaan huomioon ympäristöasiat. Kuten haastatteluissa tuli ilmi, jos yrityksessä jo tällä hetkellä tiedostetaan ympäristöasiat hyvin, ei

EU-taksonomia välttämättä vaikuta heidän toimiinsa merkittävästi. Tätä voi myös perustella sillä että EU-taksonomian ympäristökriteereissä ja DNSH-periaatteissa monet kohdat perustuvat jo nykyiseen lainsäätöön sekä ympäristöstandardeihin. Näin ollen, jos yritys tällä hetkellä harjoittaa toimissaan ympäristötoimia yli minimivaatimusten, on sen todennäköisesti helpompaa integroida EU-taksonomia mukaan toimiinsa. Yritykset, jotka ovat tällä hetkellä toimissaan toteuttaneet vain minimivaatimuksia, joutuvat tekemään enemmän työtä täyttääkseen EU-taksonomian mukaiset kriteerit. Tämä voi vaikuttaa myös henkilöstötarpeisiin tai ulkopuolisen asiantuntijan palkkaamiseen, mikäli yrityksellä itsellään ei valmiiksi ole vaadittavaa tietotaitoa.

5.2 EU-taksonomian tuotteistamisprosessi

Tuominen ym. (2015, s. 8) totesivat muun muassa, että tuotteistaminen kannattaa silloin, kun palveluun liittyy toistuva asiakastarve ja palvelun toteutuksessa löytyy toistuvia osia. Koska EU-taksonomia on monelle yritykselle uusi asia, sekä sen tärkeys ja osuus yritysten vastuullisuusraportoinnissa tulee kasvamaan vuosi vuodelta, on selvää, että EU-taksonomian ympärille kehitettävä palvelu tulee täyttämään Tuomisen ym. (2015) määrittämät kriteerit siitä, milloin tuotteistaminen on kannattavaa.

Koska EU-taksonomia on vielä uusi asia ja se tullaan ottamaan käyttöön osittain jo vuonna 2022, kannattaisi Tuomisen ym. (2015) mukaan soveltaa ketterää tuotteistamista. Tuominen ym. (2015) toteavat, että ketterää palveluprosessia käytetään erityisesti silloin, kun tuote halutaan mahdollisimman nopeasti käyttöön. Tällöin tuotteen kehittämistä voidaan jatkaa yhdessä ensimmäisten asiakkaiden kanssa.

Seuraavaksi käydään läpi EU-taksonomian tuotteistamisprosessi mukailen alaluvussa 2.3.2 läpikäytyä Sipilän (1996) tuotteistamisprosessia. Ensimmäinen vaihe Sipilän (1996) tuotteistamisprosessissa on kehittää tuotteelle nimi ja yleiskuvaus. Koska aiheena on EU-taksonomian tuotteistaminen, on luonnollista asettaa tuotteen kehittelyvaiheessa nimeksi esimerkiksi "Vastaaminen EU-taksonomiaan." Kuten edellä on kuvattu, EU-taksonomian mukaisen toiminnan integrointi yrityksiin ei tule välttämättä olemaan helppoa kaikille yrityksille. Se tulee vaatimaan uudenlaista tietotaitoa, jolloin apu voi olla tarpeen. EU-

taksonomian ulkoistaminen auttaa yrityksiä, koska heidän ei välttämättä tarvitse itse rekrytoida uusia työntekijöitä, jolloin yritys voi keskittyä omaan ydintekemiseensä. Joissain tapauksissa ulkoistaminen auttaa myös säästämään resursseja. Tässä tapauksessa siis EU-taksonomiapalvelun yleiskuvauksena on EU-taksonomian helppo käyttöönotto yrityksen toimissa ja sen vaivaton raportointi.

Toisessa vaiheessa keskitytään tuotteen käyttötarkoitukseen ja asiakashyötyihin. Kuten tässä opinnäytetyössä on tullut esille sekä tietoperustan, benchmarkkauksen että haastatteluiden kautta, EU-taksonomia on vielä monin paikoin varsin epäselvä. Tuotteen käyttötarkoituksena on siis tarjota selkeä paketti EU-taksonomiasta niin, että asiakkaiden itsensä ei tarvitse ottaa aiheesta selvää. Näin asiakasyritykset saavat ulkoistettua sellaisen aihepiirin, mistä heillä itsellään ei välttämättä ole tietämystä tai johon heillä ei ole riittävästi resursseja. Tämä myös auttaa vähentämään asiakasyritysten työntekijöiden työkuormaa, mitä pidettiin haastatteluiden perusteella tärkeänä syynä ulkoistamiselle.

Kolmannessa vaiheessa tutkitaan palvelun markkinapotentiaalia, asiakkaita ja tavoitteita. EU-taksonomiaan liittyviä palveluita ei ole vielä montaa markkinoilla, kuten benchmarkkauksessa ja haastatteluissa kävi ilmi, joten palvelulle tulee olemaan tarvetta. Kuten myös haastatteluissa tuli esille, yritykset ovat itse joutuneet ottamaan aiheesta selvää, koska palvelua ei ole ollut saatavilla. Tähän on voitu joutua sitomaan organisaatiosta ainakin yhden työntekijän kokoaikainen työpanos moneksi kuukaudeksi. Lisäksi yritysten juristit ovat olleet työllistettyinä aiheen tiimoilta.

Neljännessä vaiheessa tutkitaan, miten muut asiantuntijayritykset ovat lähestyneet EU-taksonomiaa palveluna. Alaluvussa 2.4. Benchmarking tuotteistamisen tueksi, olen esittänyt esimerkinomaisesti kahden asiantuntijayrityksen tapaa lähestyä tätä. On huomionarvoista, että nämä kaksi yritystä tuntuivat olevan lähestulkoon ainoita, jotka mainostivat EU-taksonomiaan liittyvää palvelua syksyllä 2021. Tämä puoltaa sitä, että palvelulle on todellakin tarvetta ja markkinaa.

Viidennessä vaiheessa pohditaan, kuinka hyvin EU-taksonomiaan liittyvä palvelu sopisi EcoReal Oy:n nykyiseen tuoteportfolioon ja strategiaan. EcoReal Oy tarjoaa tällä hetkellä

esimerkiksi energiaremontteja kiinteistöihin sekä vastuullisuusraportointia. On siis hyvin luontevaa sanoa, että EU-taksonomiaan liittyvä palvelu tulisi sopimaan heidän omaan strategiaansa – varsinkin kun EU-taksonomiassa on erikseen määritelty kriteerit energian tuotantoon sekä rakennuksiin liittyen. Lisäksi EU-taksonomiasta tulee raportoida esimerkiksi vastuullisuusraportissa, joten olisi luontevaa, että EcoReal Oy tarjoaisi myös tätä palvelua.

Kuudes vaihe sisälsi mietintää tuotekuvauksesta. EcoReal Oy:n nykyiset palvelut ovat hyvin pitkälti avaimet käteen -palveluita, mikä sopisi myös hyvin EU-taksonomian kanssa. Tuotteen ydinkohtana olisi EU-taksonomiaan liittyvien prosessien tarjoaminen ulkoistetusti niin, että asiakasyritys voisi yhdessä EcoReal Oy:n kanssa pohtia, kuinka EU-taksonomia tulee vaikuttamaan juuri heidän toimintaansa.

Seitsemännessä vaiheessa tuotteistamisprossia keskitytään hahmottamaan tuotteen eri versioita. Tarkoituksena oli kehittää palvelu, joka sisältäisi kolme osaa: standardiosa, moduuliosa ja räätälöity osa. Tarkoituksena olisi, että yritykselle tarjottaisiin näitä kolmea osaa yhtenä pakettina, josta yritys voisi itse jättää osan tai osia pois näin tahtoessaan. Näin toimiessa asiakas todennäköisemmin jättää useamman osan lopulliseen palveluun, kuten Apunen ja Parantainen (2014) tutkimuksessaan totesivat. Seuraavaksi esitettävät palvelun kolme osaa perustuvat sekä Sipilän (1996) teoriaan että EcoReal Oy:n nykyiseen palveluportfolioon.

Standardiosa sisältäisi katselmuksen yrityksen nykytilasta, kun sitä verrataan EU-taksonomian kriteereihin. Lopputuloksena olisi konkreettiset EU-taksonomialuvut ja raportointi. Tämän avulla yritys saisi selville, kuinka hyvin sen toiminnot vastaavat tällä hetkellä EU-taksonomian kriteereitä. Tähän liittyvät toimenpiteet olisivat hyvin samanlaisia eri yritysten välillä, joten standardiosan palveluprosessi olisi hyvin suoraviivaista.

Moduuliosat sisältäisivät tarkemmat ehdotukset, kuinka yritys voisi lähteä alkukartoituksen pohjalta parantamaan omaa taksonomiatulostaan. Se sisältäisi konkreettisia keinoja ja ehdotuksia siitä mitä yrityksen tulisi tehdä. Moduuliosan vaiheet olisivat samantyylliset aina samaan toimialaan kuuluvilla yrityksillä, sillä niille pätee samat kriteerit. Moduuliosan tukena käytettäisiin standardiosassa kerättyjä tietoa. Konkreettisesti moduuliosan lopputulos voisi

sisältää ehdotuksia, mihin serfitikaatteihin ja lakeihin yrityksen tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Tämä osa ei siis sisällä muuta kuin toimenpidelistauksen tehtävistä toimista.

Räätälöity osa taas sisältäisi myös itse toimenpiteet, miten yritys saavuttaisi moduuliosassa esitetyt tavoitteet. Sen vuoksi räätälöity osa suunniteltaisiin kunkin asiakkaan toimialaan ja strategiaan sopivaksi. Tämä sisältäisi konkreettisia toimia EcoReal Oy:n nykyisestä (tai tulevasta) palveluportfoliosta. Esimerkkinä tästä olisi energiaremontti parantamaan rakennuksen energialuokkaa vastaamaan paremmin EU-taksonomian kriteeristöä. Etenkin räätälöity osa toimisi siis jatkomyyntikanavana EcoReal Oy:n muihin, jo olemassaoleviin palveluihin.

5.3 Tuotteistettu palvelu EU-taksonomiasta

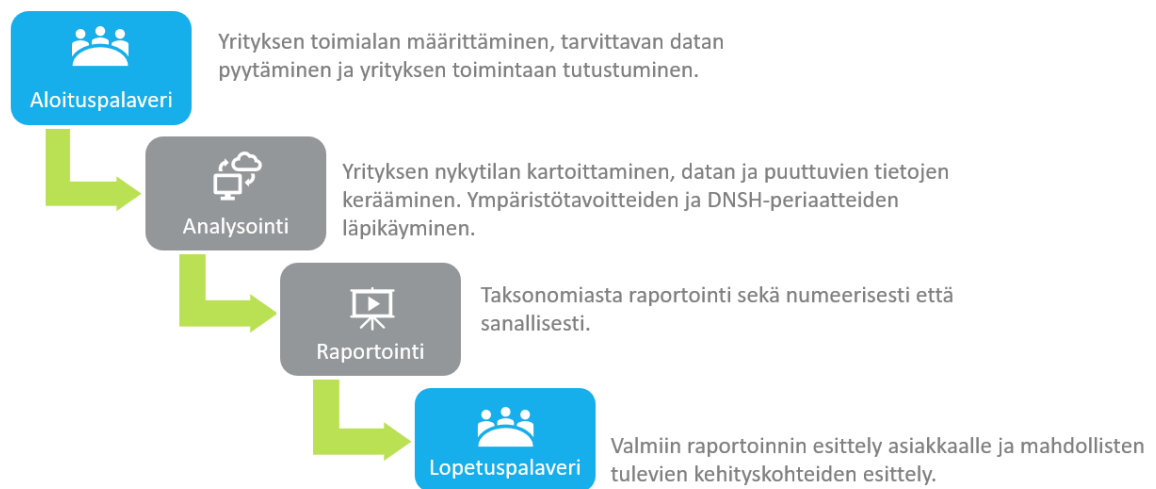
Tämä alaluku esittelee, kuinka EU-taksonomiaa voisi tarjota palveluna. Kuva 4 sivulla 43 esittää palveluprosessin standardiosan tärkeimmät päävaiheet. Harmaalla on merkitty osat, jotka tapahtuvat pääsääntöisesti asiakasyritykseltä piilossa, jos oletetaan, että heiltä on saatu jo heti alussa kaikki tarvittava materiaali ja data. Moduuliosan ja räätälöidyn osan vaiheita käydään sanallisesti läpi standardiosan jälkeen. Oletuksena on, että asiakasyritykselle tarjotaan kaikkia osia kokonaisena pakettina, mutta asiakas voi itse päättää, haluaako esimerkiksi pelkästään standardiosan analyysin nykytilasta vai haluaako kartoittaa myös seuraavia askelia.

Ennen ensimmäistä tapaamista tulisi käydä läpi todennäköisten asiakkaiden toimialakohtaiset kriteerit läpi. Näistä olisi hyvä tehdä esimerkiksi Excel, jossa näkyisi sekä kriteerit että mitä tarvittavia tietoja ja dokumentteja asiakasyritykseltä tarvittaisiin, jotta voitaisiin selvittää, täyttyykö kyseinen kriteeri. Näin toimiessa asiakasyritykseltä olisi helpompaa pyytää vaadittava materiaali ja data kerralla. Myös EU-taksonomiassa määritellyt taksonomian mukaiset aktiviteet tulisi laittaa ylös.

Viimeistään ensimmäisessä tapaamisessa tulisi määritellä asiakkaan toimiala sekä onko asiakasyritys taksonomiavelvollinen (katso kappale 2.2.1). Tämä on tärkeää, koska sen mukaan EU-taksonomian kriteereitä tullaan tarkastelemaan. Toimialan löytämisen tulisi olla

suhteellisen nopeaa – useimmat yritykset tietävät jo valmiiksi, mihin NACE-koodiin he kuuluvat. Jos yrityksen toimialaa ei löydy NACE-koodeista, voi tästä laittaa palautetta EU-taksonomian työryhmälle. Vaikka yrityksen toimialaa ei löytyisi, on kuitenkin mahdollista kartoittaa omaa toimintaa EU-taksonomia -asetuksen 2020/852 10–15 artikloissa läpikäytyjen yleisten ympäristötavoitteiden avulla.

Kuva 4. EU-taksonomian standardiosan palveluprosessin vaiheet (mukaillen EcoReal Oy:n omaa palveluprosessia).

Tässä vaiheessa asiakasyritykselle olisi myös hyvä esitellä EU-taksonomia lyhyesti, jos se ei ole vielä tuttu asia (katso alaluku 2.2 tai 5.1). Vaikka asiakasyritys ei ole taksonomiavelvollinen, voi EU-taksonomiasta raportoinnin mahdollisuuksia silti nostaa esille (katso alaluku 2.2.4). Ensimmäisessä tapaamisessa on myös tärkeää painottaa, mitä dataa asiakasyritykseltä tullaan tarvitsemaan, jotta heidän EU-taksonomiaprosenttia on mahdollista kartoittaa. Tässä vaiheessa on myös hyvä varmistaa, missä asiakasyritys haluaa raportoida taksonomiaprosentistaan. Loogisin paikka olisi esimerkiksi heidän vastuullisuusraporttinsa. Koska EU-taksonomiasta voi raportoida esimerkiksi vastuullisuusraportissa, voisi yritykselle mahdollisesti olla kannattavaa uudistaa samalla myös vastuullisuusraportti – EcoReal Oy voisi auttaa tässä työssä.

Toisessa vaiheessa, eli analysoinnissa, työskentely siirtyy enemmän EcoReal Oy:n puolelle. Kun tarvittava data ja materiaali on saatu asiakasyritykseltä, alkaa yrityksen nykytilan selvittäminen. Alle on listattu, mitä vaiheita EcoReal Oy:n tulisi tehdä:

1. Kartoita, mitkä yrityksen toimenpiteet vaikuttavat taksonomiaprosenttiin.
2. Selvitä, mitä ympäristötavoitetta tai -tavoitteita yrityksen toiminta näin ollen hyödyttää merkittävästi.
3. Käy läpi DNSH-kriteerit kultakin tunnistetulta ympäristötavoitteelta.
4. Varmista, että yritys täyttää vähimmäistason suojavaatimukset, eli yrityksen toiminta täyttää YK:n, OECD:n ja ILO:n eettisten työ- ja ihmisoikeusperiaatteiden vaatimukset.
5. Raportoi edellisten kohtien tulokset peilaten niitä liikevaihtoon ja investointeihin.

Asiakasyrityksen materiaalien ja datan läpikäynti tulisi aloittaa kartoittamalla ne toimenpiteet, mitkä vaikuttavat taksonomiaprosenttiin. Näitä tulisi peilata ympäristötavoitteiden kanssa, jotta saataisiin selville, mitä ympäristötavoitetta tai -tavoitteita asiakasyritys hyödyttää merkittävästi. Tässä tulee muistaa huomioida, että yrityksen taksonomian mukaisiksi toiminnoiksi hyväksytään sekä ympäristötavoitetta merkittävästi ja suoraan edistävä toiminta että sitä merkittävästi mahdollistavat toiminnot. Mahdollistaviin toimintoihin lasketaan esimerkiksi investointi järjestelmään, joka parantaa energiatehokkuutta.

Kun on saatu selville, mitä ympäristötavoitetta tai -tavoitteita asiakasyritys toimillaan hyödyntää merkittävästi, siirrytään käymään läpi DNSH-periaatteet kunkin ympäristötavoitteen osalta. Organisaatorakenne sekä organisaation koko tulevat vaikuttamaan tähän vaiheeseen käytettävään aikaan merkittävästi. Yleisesti voidaan sanoa, että mitä pienempi yritys on kyseessä, sitä helpommin ja nopeammin tämä vaihe tullaan saamaan valmiiksi. On myös huomionarvoista, että monet DNSH-periaatteet perustuvat jo olemassa oleviin standardeihin, kuten ISO-standardeihin ja EU-direktiiveihin – Näin ollen yrityksen nykytilanne ympäristövalveutuneisuuden osalta vaikuttaa myös käytettävään aikaan. Karkeasti arvioisin tähän vaiheeseen kuluvan aikaa yhdeltä henkilöltä työviikkoina viikosta kuukauteen. Samalla kun käydään läpi ympäristötavoitteita ja DNSH-kriteereitä, suosittelen merkitsemään ylös, mitä ympäristötavoitteiden kriteereitä ja DNSH-periaatteita

yrittäjä ei täytä. Näin on helpompi jatkaa palvelun moduuliosan työstämistä standardiosan jälkeen.

Ennen varsinaista raportointia tulee käydä läpi, täyttääkö asiakasyritys vähimmäistason suojatoimet. Tämä arviointi on laadullinen, eli yrityksen toimintaa tulee arvioida sanallisesti, miten se täyttää YK:n, OECD:n ja ILO:n eettisten työ- ja ihmisoikeusperiaatteiden vaatimukset.

Seuraava vaihe sisältää taksonomiasta raportoinnin sekä taksonomiaprocentin laskemisen. On hyvin todennäköistä, että kohdassa 5 EcoReal Oy tulee tarvitsemaan asiakasyrityksen talouspuolen osaajien apua, jotta taksonomiatoimet voidaan kohdentaa oikean suuruisina vaadituille talousluville. Tämän vaiheen suosittelen käymään läpi ensimmäisten asiakasyritysten kanssa huolellisesti, jotta seuraavien osalta vaihe sujuisi jouhevasti.

Viimeinen standardiosan vaihe palveluprosessissa on valmiin raportin esittely asiakkaalle ja mahdollisten tulevien kehityskohteiden esittely. Tämä sisältää taksonomiaprocentin ja -raportin esittämisen esimerkiksi vastuullisuusraportissa. Myös analyysi siitä, miksi prosentti on tietynlainen, on suositeltavaa. Jos lopputuloksena on esimerkiksi, että asiakasyrityksen liikevaihto on 0 % taksonomian mukainen, olisi hyvä kertoa lyhyesti, mistä se johtuu.

Palvelun moduuliosassa ryhdytään kartoittamaan standardiosan perusteella, missä yrityksen toimissa taksonomiaprocentin korottaminen on mahdollista. Tähän vaikuttaa vahvasti asiakasyrityksen toimiala, mutta myös heidän tavoitteensa. Tämä sisältää raportin konkreettisista toimista, joita yrityksen tulisi tehdä, jotta he voisivat nostaa taksonomiaprocenttiaan. Tässä suosittelen korostamaan EU-taksonomian hyötyjä (katso kappale 2.2.4). Tämän osan raportointi tulisi olla suhteellisen nopeaa, varsinkin jos kartoitus on tehty huolellisesti jo moduuliosassa. Yhden henkilön työaikaa työviikkoina arvioisin kuluvan yhden viikon.

Kun moduuliosassa on kartoitettu, mitä toimia yritys voisi tehdä taksonomiaprocenttinsa nostamiseen, räätälöidyssä osassa EcoReal Oy tarjoaisi omista palveluistaan sellaisia palveluita, joiden avulla asiakasyritys voisi parantaa taksonomiaprocenttiaan.

EU-taksonomian ympärille rakennettu palvelu sisältäisi siis kolme osaa: standardiosan, moduuliosan ja räätälöidyn osan. Näin olen vastannut viimeiseen tutkimuskysymykseeni käymällä läpi tietoperustaan ja haastatteluihin pohjautuvan EU-taksonomian palvelun ja sen palveluprosessin läpi EcoReal Oy:n kannalta. Suosittelen kuitenkin vahvasti, että palveluprosessi käytäisiin ensiksi läpi pilottihengessä sellaisen asiakasyrityksen kanssa, joka tiedostaa, että kyseessä on toistaiseksi testaamaton uusi palvelu.

6 Johtopäätökset

Tämä opinnäytetyö toteuttiin toimeksiantona EcoReal Oy:lle. Työn tarkoituksena oli vastata seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Mitä EU-taksonomia tarkoittaa?
2. Kuinka EU-taksonomia tulee vaikuttamaan yrityksiin?
3. Millä tavoin EU-taksonomiaan liittyviä toimenpiteitä voidaan tuotteistaa?

Seuraavaksi käyn läpi tutkimuskysymysten vastaukset, joihin vastasin laajan tietoperustan, benchmarkkauksen ja kolmen temaattisesti analysoidun puolistrukturoidun haastattelun avulla. Tietoperusta koostui kestävän kehityksen määrittelystä, EU-taksonomian yhteydestä EU:n Green Deal -tavoitteisiin, itse EU-taksonomian tutkimisesta, sekä lopulta, tuotteistamisen teoriasta. Näiden pohjalta koostin haastattelukysymykset, joiden avulla kartoitin, millaisista palveluista EcoReal Oy:n asiakkaat ovat pitäneet sekä millaista apua he tarvitsisivat taksonomiaan vastaamisessa. Tietoperustaan ja benchmarkkaukseen pohjautuen kävin läpi Sipilän (1996) luoman tuotteistamisprosessin, jonka lopputuloksena syntyi ehdotus tuotteistetusta palvelusta EU-taksonomiasta. Lisäksi esitin kohta kohdalta, miten EcoReal Oy voisi tällä tuotteella lähteä palvelemaan asiakkaitaan.

Mitä EU-taksonomia tarkoittaa ja kuinka se vaikuttaa yrityksiin

EU-taksonomialla tarkoitetaan kestävän kehityksen luokittelujärjestelmää, joka tulee antamaan kriteerit sille, millaista taloudellista toimintaa voidaan pitää ympäristön kannalta kestävänä. Se sisältää kuusi ympäristötavoitetta, joista vähintään yhtä taksonomiavelvollisen

yrittäjien tulee tulevaisuudessa hyödyttää merkittävästi. Yrittäjien tulee myös samanaikaisesti olla tuottamatta haittaa muille ympäristötavoitteille DNSH-periaatteen mukaisesti. Lisäksi, yritysten toiminnan tulee täyttää YK:n, OECD:n ja ILO:n eettisten työ- ja ihmisoikeusperiaatteiden mukaiset kriteerit. Vuodesta 2022 alkaen taksonomian piiriin kuuluvien on raportoitava taksonomian mukaisesta toimistaan kahden ensimmäisen ympäristötavoitteen osalta.

EU-taksonomian kriteerit perustuvat pitkälti jo olemassa oleviin lakeihin ja direktiiveihin, joten yritykset, jotka jo nyt toimissaan ottavat laajasti huomioon ympäristöasiat, tulevat saamaan etumatkaa EU-taksonomian raportoinnissa. Lisäksi yrityksen toimiala, sekä onko yritys taksonomiavelvollinen, tulee vaikuttamaan EU-taksonomian vaikutukseen yrityksessä. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta myös, että EU-taksonomia on odotettu apu yritysten kestävä kehityksen toimiin, sillä se vähentää viherpesun mahdollisuutta. EU-taksonomia on kuitenkin vielä keskeneräinen ja sisältää paljon kehitettävää.

Millä tavoin EU-taksonomiaan liittyviä toimenpiteitä voidaan tuotteistaa

Tutkimuksen perusteella EU-taksonomiaan liittyviä toimia voidaan tuotteistaa jakamalla se kolmeen osaan: standardiosa, moduuliosa ja räätälöity osa. Halutessaan asiakasyritys voi valita vain standardiosan, jolloin asiantuntijayritys raportoi yrityksen sen hetkisen EU-taksonomiatilanteen. Moduuliosassa asiakasyritys saa myös ehdotuksen keinoista, joilla se voisi itsenäisesti parantaa omaa EU-taksonomiatulostaan. Räätälöity osa taas sisältää avaimet käteen -palvelun, eli asiakasyritys saa sen hetkisen EU-taksonomiatilanteensa sekä konkreettisen palvelun/palveluita sen parantamiseen. Esimerkiksi EcoReal Oy:n nykyisistä palveluista energiaremontti sopisi tähän. Kuten tietoperustassa ja haastatteluissa tuli ilmi, EU-taksonomiaan liittyviä palveluita on vielä vähän markkinoilla. Näin ollen kyseiselle palvelulle olisi varmasti kysyntää.

Seuraavaksi käyn lyhyesti läpi pohdintaa ja kehitysehdotuksia koskien tätä opinnäytetyötä. Koska EU-taksonomiasta on vielä toistaiseksi suhteellisen vähän akateemista tutkimusta, on vaikeaa sanoa, kuinka tämä opinnäytetyö peilautuu aikaisempaan tutkimukseen. On kuitenkin todettava, että tämä opinnäytetyö tarjosi uuden näkökulman tutkimuskenttään

tutkimalla laaja-alaisesti EU-taksonomian tuotteistamispotentiaalia. Tämä opinnäytetyö myös tarjoaa selkeän kuvauksen siitä, mitä EU-taksonomia tarkoittaa ja kuinka se tulee vaikuttamaan yrityksiin. Kuitenkin, jos työ olisi rajattu kattamaan esimerkiksi vain yhden toimialan vaikutukset EU-taksonomiaan, olisi työssä päästy vielä tarkempiin ja konkreettisempiin lopputuloksiin. Tällöin myös kehitetystä palvelusta olisi voinut tehdä entistäkin konkreettisemmän. Lisäksi, tässä opinnäytetyössä raapaistiin vain pintaa EU-taksonomian vaikutuksesta yritysten talouteen. Olisi ollut mielenkiintoista päästä tutkimaan konkreettisesti, kuinka taksonomiaprosenttia lasketaan esimerkiksi liikevaihdosta. Tämä olisi kuitenkin vaatinut esimerkkiyrityksen oikean datan, joten tämä osa EU-taksonomiasta jäi pintapuoliseksi.

Tämä opinnäytetyö tarjoaa erinomaisen pohjan jatkotutkimuksille. Olisi mielenkiintoista jatkaa tutkimusta EU-taksonomian rahallisesta hyödystä yrityksille. Esimerkiksi, kuinka EU-taksonomiasta raportointi vaikuttaa yrityksen rahoituksen saantiin, eli kuinka paljon ja millaista rahallista hyötyä on EU-taksonomiasta. Tulevaisuudessa voisi myös tutkia, kuinka EU-taksonomian mukainen toiminta vähentää yrityksen päästöjä sekä miten konkreettisesti ympäristötavoitteiden ympäristövaikutukset tulevat näkyville.

Tässä opinnäytetyössä yhdistyi toimeksiantajan aito tarve kyseiselle tutkimukselle, mutta myös potentiaalisten asiakkaiden tarve tulla nähdyksi ja palveltavaksi EU-taksonomian kanssa. Lisäksi tämä työ ruokki omaa kiinnostustani EU-taksonomiasta ja lainsäädännön mahdollisuuksista vaikuttaa ympäristöömme, mutta myös kasvatti asiantuntijuuttani sekä osaamistani tutkijana. Olen varma, että kaikesta saamastani opista tämän opinnäytetyön parissa tulee olemaan paljon hyötyä ammatillisessa kehittämisessäni. Kiitän lämpimästi EcoReal Oy:ta tästä toimeksiannosta, sekä toivon, että työstäni on paljon hyötyä heille, heidän asiakkailleen sekä yhteisille tavoitteillemme kohti hiilineutraalia tulevaisuutta.

Lähteet

- Ang, A., Piazzesi, M. & Wei, M. (2006). *What does the yield curve tell us about GDP growth?* Journal of Econometrics, 131(1–2), 359–403.
- Apunen, A. & Parantainen, J. (2014). *Tuotteistajan taskuraamattu*. Talentum.
- Autelo, A. (16.3.2021). *Mullistaako EU-taksonomia KiRa-alan?* [Podcast]. Spotify.
<http://tiny.cc/nsomuz>
- Bhutta, K. S. & Huq, F. (1999). *Benchmarking—best practices: an integrated approach*. Benchmarking: An International Journal.
- Brundtland, G. H. (1987). *Our common future*. United Nations.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). *Using thematic analysis in psychology*. Qualitative research in psychology, 3(2), 77–101.
- Cope, D. G. (2014). *Methods and meanings: Credibility and trustworthiness of qualitative research*. Oncology Nursing Forum, 41(1), pp. 89–91.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage publications.
- Ecobio. (29.9.2021). *Eu taxonomy webinar and launch*. [Webinaari].
- EcoBio. (n.d.-a). *Ecobiosta*. Haettu 10.10.2021 osoitteesta <https://ecobio.fi/ecobiosta/>
- Ecobio. (n.d.-b). *Palvelumme*. Haettu 3.12.2021 osoitteesta <https://ecobio.fi/#palvelumme>
- EcoBio Manager. (n.d). *A Smoothier, Easier Way to Manage Corporate Sustainability*. Haettu 4.12.2021 osoitteesta: <https://www.ecobiomanager.com/>
- EcoReal Oy. (n.d.-a). *Yritys*. Haettu 6.10.2021 osoitteesta <https://www.ecoreal.fi/yritys/>
- EcoReal Oy. (n.d.-b). *Palvelut*. <https://www.ecoreal.fi/palvelut/>
- EcoReal Oy. (n.d.-c). *EcoReal työpaikkana*. Haettu 3.12.2021 osoitteesta <https://www.ecoreal.fi/ecoreal-tyopaikkana/>
- Elinkeinoelämän keskusliitto. (2021). *Mikä ihmeen EU-taksonomia – Brysselin -toimistomme vastaa*. <https://ek.fi/ajankohtaista/uutiset/mika-ihmeen-eu-taksonomia-brysselin-toimistomme-vastaa/>
- Eriksson, P. & Kovalainen, A. (2008). *Qualitative Research. In Qualitative Methods in Business Research*. SAGE Publications Ltd. <https://www.doi-org.libproxy.aalto.fi/10.4135/9780857028044>
- EU Technical Expert Group on Sustainable Finance. (2020). *Taxonomy: Final report of the Technical Expert Group on Sustainable Finance*. [Raportti, Technical Report]
- European Commission. (2019). *Financing sustainable growth*. [Sustainable finance factsheet]

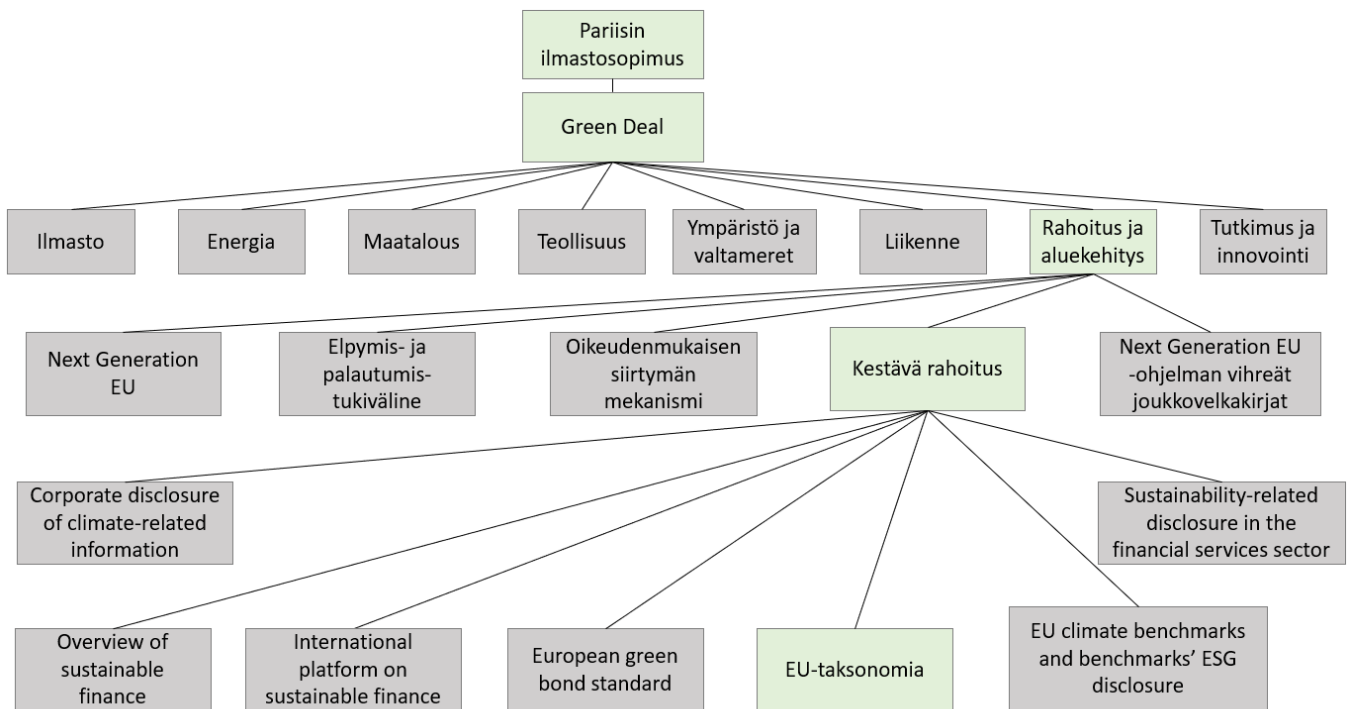
- European Commission. (2020). *New Circular Economy Strategy - Environment*.
<https://ec.europa.eu/environment/circular-economy/>
- European Commission. (n.d.-a). *Corporate sustainability reporting*. <http://tiny.cc/osomuz>
- European Commission. (n.d.-b). *Corporate sustainability reporting*. shorturl.at/jDLQ2
- European Commission. (n.d.-c). *FAQ: What is the EU Taxonomy and how will it work in practice?* [Sustainable finance taxonomy FAQ -report].
- European Commission. (n.d.-d). *About the EU Taxonomy Compass*.
<https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/>
- Euroopan komissio. (n.d.-a). *Euroopan vihreän kehityksen ohjelma*.
https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_fi
- Euroopan komissio. (n.d.-b). *Rahoitus ja vihreän kehityksen ohjelma*. <http://tiny.cc/psomuz>
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/852. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1598877683025&uri=CELEX:32020R0852>
- Eventbrite. (n.d.). *Join the Ecobio manager presentation! the World's Forst Comprehensive Digital Solution for the EU Taxonomy*. Haettu 3.12.2021 osoitteeta
<https://www.eventbrite.fi/e/ecobio-manager-presentation-our-digital-solution-for-the-eu-taxonomy-tickets-186460627757>
- Finanssiala. (2021). *MustRead: EU:n ilmastoneutraaliuden saavuttaminen vaatii valtavasti teknistä lainsäädäntötyötä, joka laahaa nyt politiikan perässä*.
<https://www.finanssiala.fi/uutiset/eun-ilmastoneutraalius-vaatii-valtavasti-teknista-lainsaadantotyota-joka-laahaa-nyt-politiikan-perassa/>
- Guba, E. G. & Lincoln, Y. S. (1985). *Naturalistic inquiry*. SAGE Publications Ltd.
- Granlund. (16.3.2021). *Mullistaako EU-taksonomia KiRa-alan?* [audiopodcast]. Spotify.
<https://open.spotify.com/show/0Yb2uMs0yvHHuyUVPNQZzg?si=effa4cb288414807>
- Global reporting. (n.d). *GRI Standards by language*.
<https://www.globalreporting.org/standards/download-the-standards/>
- Granlund. (n.d.-a). *Meistä*. <https://granlund.fi/meista/>
- Granlund. (n.d.-b). *Vastuullisuuspalvelut*.
<https://www.granlund.fi/palvelut/vastuullisuuspalvelut/>
- Griggs, D., Stafford-Smith, M., Gaffney, O., Rockström, J., Öhman, M. C., Shyamsundar, P., Steffen, W., Glaser, G., Kanie, N. & Noble, I. (2013). *Sustainable development goals for people and planet*. *Nature*, 495(7441), 305–307.

- Holden, E., Linnerud, K. & Banister, D. (2014). *Sustainable development: Our common future revisited*. *Global environmental change*, 26, 130–39.
- ISO 9001. (n.d.) *Yleistä ISO 9001 -standardista*. <https://www.iso9001.fi/>
- Kirchherr, J., Reike, D. and Hekkert, M. (2017). *Conceptualizing the circular economy: An analysis of 114 definitions*. *Resources, Conservation and Recycling*, 127, 221–232. <https://doi.org/10.1016/j.resconrec.2017.09.005>
- Korhonen, M. & Tuomainen, E. (2021). Taksonomia-asetus vie kohti kestävien tavoitteiden saavuttamista. *Castrén & Snellman*. <https://www.castrén.fi/fi/blogijauutiset/blogi-2021/taksonomia-asetus-vie-kohti-kestavien-tavoitteiden-saavuttamista/>
- Lucarelli, C., Mazzoli, C., Rancan, M., & Severini, S. (2020). *Classification of Sustainable Activities: EU Taxonomy and Scientific Literature*. *Sustainability*, 12(16), 6460. <https://doi.org/10.3390/su12166460>
- Maguire, M. & Delahunt, B. (2017). *Doing a Thematic Analysis: A Practical, Step-by-Step Guide for Learning and Teaching Scholars*. *The All Ireland Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 9(3).
- Maire, J. L., Bronet, V., & Pillet, M. (2005). *A typology of “best practices” for a benchmarking process*. *Benchmarking: An International Journal*.
- Manninen, O. (2021). EU:n kestävän rahoituksen taksonomia ohjaa taloutta vihreämpään suuntaan. *Euro&Talous*. <https://www.eurojatalous.fi/fi/blogit/2021/eu-n-kestavan-rahoituksen-taksonomia-ohjaa-taloutta-vihreampaan-suuntaan/>
- Meinshausen, M., Meinshausen, N., Hare, W., Raper, S., Frieler, K., Knutti, R., Frame, D., Allen, M. (2009). *Letter Greenhouse-gas emission targets for limiting global warming to 2 °C*. *Nature*, 458(7242), 1158–1162.
- Mitchell, J. F. (1989). *The “greenhouse” effect and climate change*. *Reviews of Geophysics*, 27(1), 115–139.
- Motiva. (2020). *Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi*. https://www.motiva.fi/ratkaisut/ohjaukset/direktiivit/rakennusten_energia_tehokkuusdirektiivi
- Mölsä, S. (2021). EU määritteli tiukoin ympäristökriteerein, mihin elvytysrahoja saa käyttää – taksonomia tulee julkisiin hankintoihinkin. *Rakennuslehti*. <https://www.rakennuslehti.fi/2021/03/eun-ymparistokriteerit-ohjaavat-vihrean-siirtymän-hankkeiden-valintaa-ja-jonkin-ajan-kuluttua-julkisia-hankintojakin/>
- Nilsson, M., Grigg, D. & Visbeck, M. (2016). *Map the interactions between Sustainable Development Goals*. *Nature*, 534(7607), 320–322.

- Norman, W., & MacDonald, C. (2004). *Getting to the bottom of "triple bottom line"*. Business ethics quarterly, 14(2), 243–262.
- OECD. (n.d.). *Who we are*. <https://www.oecd.org/about/>
- Parantainen, J. (2007). *Rakenna palvelusta tuote 10 päivässä – Tuotteistaminen*. Talentum Media.
- Ramboll. (n.d.). *Kiinteistösjoiitusyhtiöiden on jatkossa raportoitava vastuullisuudestaan yhä kattavammin*. <https://fi.ramboll.com/media/artikkelit/rakentaminen-ja-kiinteistot/kiinteistosijoitusyhtioiden-on-raportoitava-vastuullisuudestaan-kattavammin>
- Riivari, A. & Piirto, L. (2014). *YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden kansallinen toimeenpanosuunnitelma*. Työ- ja elinkeintoministeriön julkaisuja. tiny.cc/v6hkuz
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006). *Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. [Oppimateriaali] https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_2.html
- Sachs, J. D. (2012). *From millennium development goals to sustainable development goals*. The Lancet, 379(9832), 2206–2211.
- Schneider, S. H. (1989). *The greenhouse effect: science and policy*. Science, 243(4892), 771–781.
- Scoones, I. (2007) *Sustainability*. Development in Practice, 17(4-5), 589–596. <https://doi.org/c39c2g>
- Schütze, F., & Stede, J. (2020). *EU Sustainable Finance Taxonomy – What Is Its Role on the Road towards Climate Neutrality?* [Working paper].
- Schütze, F., Stede, J., Blauert, M., & Erdmann, K. (2020). *EU taxonomy increasing transparency of sustainable investments*. DIW Weekly Report, 10(51), 485–492.
- Seele, P., & Gatti, L. (2017). *Greenwashing revisited: In search of a typology and accusation-based definition incorporating legitimacy strategies*. Business Strategy and the Environment, 26(2), 239–252.
- Sipilä, J. (1996). *Asiantuntijapalvelun tuotteistaminen*. WSOY.
- Slaper, T. F., & Hall, T. J. (2011). *The triple bottom line: What is it and how does it work*. Indiana business review, 86(1), 4–8.
- Springmann, M., Godfray, H. C. J., Rayner, M., & Scarborough, P. (2016). *Analysis and valuation of the health and climate change cobenefits of dietary change*. Proceedings of the National Academy of Sciences, 113(15), 4146–4151.
- Suomen Standardisoimisliitto. (n.d.). *Ympäristö ja kestävä kehitys*. <https://sfs.fi/osallistu-ja-vaikuta/aihealueet/ymparisto-ja-kestava-kehitys/>

- Suomen YK-liitto. (n.d.). *Kestävän kehityksen tavoitteet*. <https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/kestavan-kehityksen-tavoitteet>
- Third Rock. (2021). EU:n Taksonomia pähkinänkuoressa. <https://thirdrock.fi/eu-taksonomia/>
- Tsai, W., Bai, X. & Huang, Y. (2014). *Software-as-a-service (SaaS): perspectives and challenges*. *Science China Information Sciences*, 57(5), 1–15.
- Tulli. (n.d.). *NACE/TOL-toimialaluokitus*. <https://tulli.fi/tilastot/nace-tol-toimialaluokitus>
- Tuominen, T., Järvi, K., Lehtonen, M. H., Valtanen, J., & Martinsuo, M. (2015). *Palvelujen tuotteistamisen käsikirja - Osallistavia menetelmiä palvelujen kehittämiseen*. Aalto-yliopisto. [Raportti]
<https://aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/16523/isbn9789526062181.pdf>
- Ulkoministeriö. (n.d.). *Agenda 2030 – kestävän kehityksen tavoitteet*. <https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet>
- UNEP World Conservation Monitoring Centre. (2014). *Protected Planet Report 2014. Tracking progress towards global targets for protected areas*. [Raportti]
<https://www.unep-wcmc.org/resources-and-data/protected-planet-report-2014>
- Unicef. (n.d.) *Kestävän kehityksen tavoitteet*. <https://www.unicef.fi/unicef/tyomme-paakohteet/kestavan-kehityksen-tavoitteet/>
- United Nations. (n.d.). The Paris Agreement. <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>
- Yin, R. K. (2009). *Case study research: Design and methods* (Vol. 5). Sage.
- YLVA. (n.d.). YLVA. Haettu 4.12.2021 osoitteesta <https://ylva.fi/ylva/meista/>
- Ympäristöjärjestelmä. (n.d.) *Yleistä ISO 14001 -standardista*.
<https://www.ymparistojarjestelma.com/>
- WWF. (2020). *Living Planet Report 2020 - Bending the curve of biodiversity loss*. Edited by T. (Eds). Almond, R.E.A., Grooten M. and Petersen. Gland, Switzerland: WWF.

Liite 1: EU-taksonomian asemoituminen suhteessa EU:n muihin tavoitteisiin

Liite 2: Haastattelukysymykset

1. Kertoisitko alkuun lyhyesti toimialastanne?
2. Millä tavoin teidän yrityksessänne on otettu huomioon ympäristöasiat?
3. Millainen ymmärrys teidän yrityksellä/sinulla on EU-taksonomiasta?
4. Mitkä palvelumuodot olette kokeneet itsellenne kaikista mielekkäimmiksi?
5. Mikä tästä/näistä palvelumuodoista on tehnyt mieluisan?
6. Kuinka usein haluaisitte olla yhteydessä asian tiimoilta?
7. Taksonomian eri ympäristökriteerien valmistelu on vielä kesken, joten millä tavoin haluaisitte informaatio tulevista muutoksista ja vaikutuksista?
8. Muita esille nousseita mietteitä ja ajatuksia?

Liite 3: Aineistonhallintasuunnitelma

Opinnäytetyössä tullaan toteuttamaan kolme videohaastattelua, jotka nauhoitetaan tarkempaa analyysia varten. Videoiden tallennuspaikkana toimi Microsoft Teams. Litterointivaiheessa haastatteluista poistetaan tunnistetiedot, eli nimiä ja haastateltavien työpaikkoja ei tulla kirjaamaan ylös. Tulosten analysointi tulee tapahtumaan anonyymisti. Analyysin ja opinnäytetyön valmistumisen jälkeen videot tullaan poistamaan pysyvästi.

Lisäys 28.1.2022

Opinnäytetyötä varten nauhoitetut haastattelut sekä litteroinnit on poistettu pysyvästi.